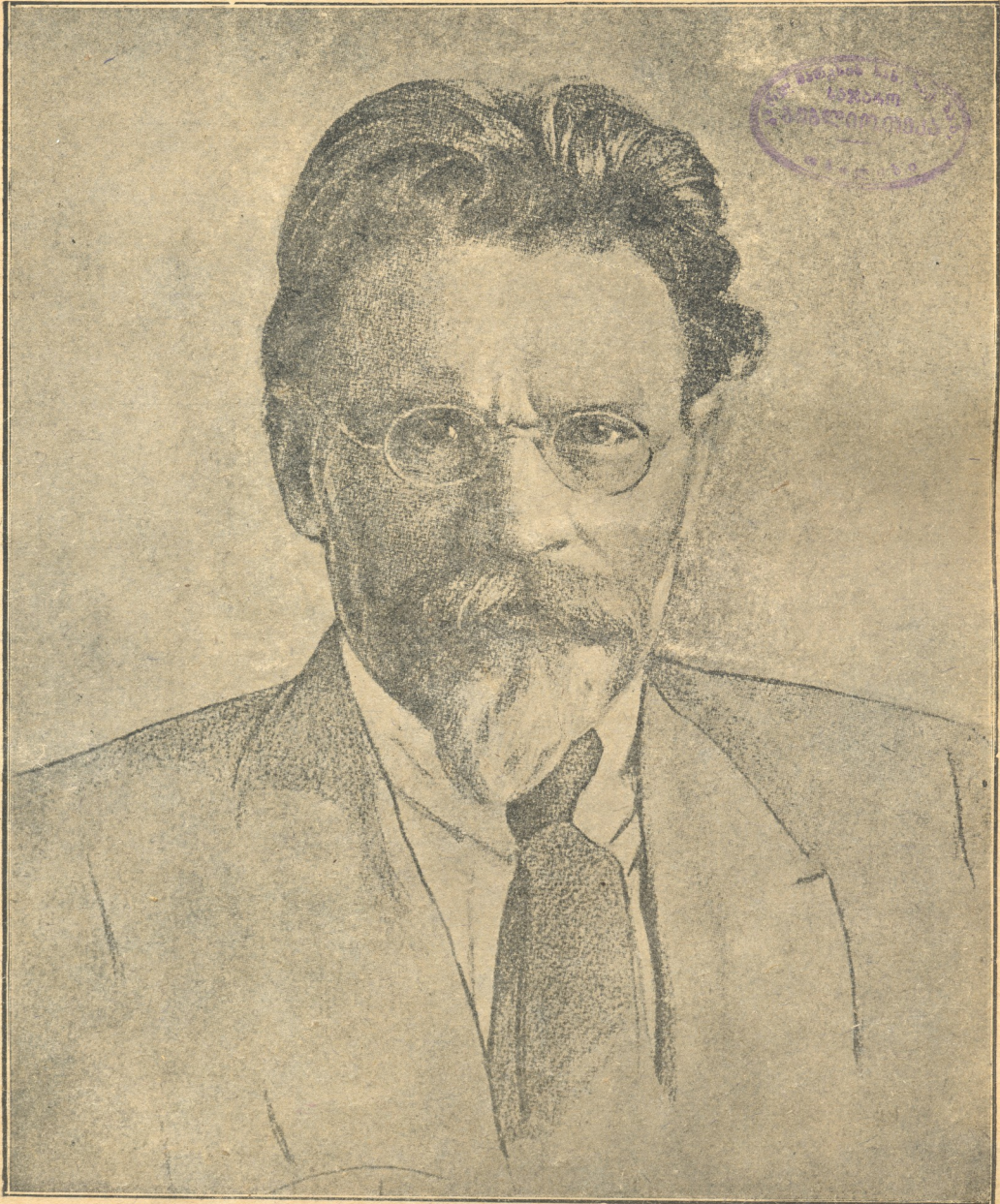




22  
1929

# ფ რ მ შ ე



**მიხეილ ივანეს ძე კალინინი**  
ათი წელი მუშურ-გლეხურ სახელმწიფოს სათავეში

მხატვარ ბროდსკის სურათიდან





„ურასინის“ ექსპედიციის გმირები სამთილოფიერი, ჩუხნოვსკი და ეტიმი სრედნესკე დიდის ზემიით მიიღეს საზღვაო-გარეთ. სურათზე—პროფ. სამთილოფიერი ხელს აწერს საფრანგეთის აერო-კლუბის „ოქროს წიგნში“.



ნადირ-ხანი, რომელსაც ინგლისური გაზეთები დაჟინებით ასახელებდნენ აძახულა-ხანის მტრულად აღვანისტანის ტახტზე. ნადირ-ხანის გაუმართაობის თავისი ზარის გამოთქმას ამ საკითხზე და თავს აცხადებს შუამავალად, რომელიც მიზნად ისახავს ავღანისტანის დამშვიდებას. მხარს უჭერს ამანუელას რეფორმებს, მხოლოდ საკუთრად მიაჩნია მათი თანდათანობით გატარება.



ჩარლზ ლინდბერგი, ცნობილი თავისი გადაფრენით ამერიკიდან ევროპაში, დაუნათებლად ბანკირ მორგანის მარჯვენა ხელს—შვერთებულ შტატების ელჩს მექსიკაში მორაროუს, რომელიც იმ პირობით დასთანხმდა თავისი ქალიშვილის მითხოვებაზე ლინდბერგისათვის, თუ უკანასკნელი ხელს აიღებს ფრენაზე. ლინდბერგმა მიიღო ეს პირობა.



ინგლის-შვერთებული შტატების მტრულკობამ სამხრეთ პოლიუსამდისაჟი ვი მიალწია ამერიკელ ბერვის ექსპედიციამ სამხრ. პოლიუსზე დიდი აღლვება გამოიწვია ლინდბერგის ბერვის მიერ აღმოჩენილი მიწების შვერთ. შტ. საფურცებათ გამოცხადებამ ვი სულ ძილი დაუფრთხო ინგლისელ იმპერიალისტებს. ამიტომ ინგლისი სასურალოთ აწყოხდა ექსპედიციას სამხრეთ-პოლიუსისაკენ, რომ არ ჩამორჩეს შვერთ. შტატებს. სურათზე—ინგლისის ანტარქტიული ექსპედიციის მეთაური ლუგლან მაუსონი



გეორგ V, ინგლისის მეფე, კვლავ ავით არის. „მანჩესტერ გარდიან“ იუწყება, რომ „მეფეს მესხიერება შეუესტადა“. დაბერებობით დაპარაკობენ მეფის მოადგილეს, რომელიც გეორგ V-ის მოვალეობას შეასრულებდა მომავალ საპარლამენტო არჩევნებთან დაკავშირებით.



ნ. ა. მოროზოვი (შლისელ-ბურგელი), რუსეთის რევოლუციონერი მოძრაობის პატრიარქი, რომელსაც დაბადებდან 75 წელი შეუსრულდა მიმდინარე წელს. ნ. მოროზოვი არის ძველი ნაროდოლოცი, „ნარ. ვოლას“ აღმსრულებელი კომიტ. წევრი და აქტიური მუშაკი. 1881 წ. ის დააბატონრეს და დაამწყვდიეს შლისელბურგის ციხეში, სადაც დაჰყო 25 წელზე მეტი. ამჟამად პ. ფ. ლესაფრის სახელობის ინსტიტუტის (ლენინგრადში) დირექტორია.



სულთან ახმედ კაჯარი, სპარსეთის ყოფ. შანი, რომელიც ამჟამად ინგლისელების ხარჯზე ცხოვრობს და, როგორც გაზეთები იუწყებიან, ზუმ-ჩუმბათ აღმოსავლური კონსტრუქციაც ეკუთრება. ამ რამდენიმე წლის წინათ სირიაში გამაირის ტახტის დინასტიის ფარული თათბირი, რომელსაც კაჯარის დინასტიის ფარული ირინოდა ყოფ. შანისათვის სტანის დაბრუნების საკითხი, ინგლისი ახალ პოლიტიკებს ამზადებს სპარსეთის წინააღმდეგ.



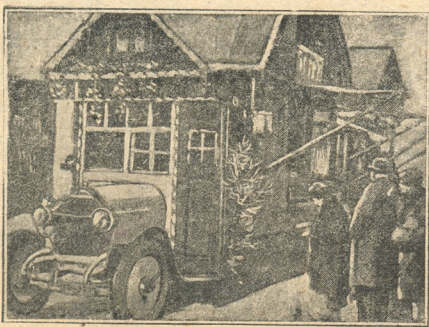
სუ-ჩაო-ჩენი, ჩინეთის პოლიტიკარის ერთი თვალსაჩინო ბელადთაგანი, რევოლუციონერი-მებრძოლი, რომელიც შანაიში გარდაიცვალა ამ რამდენიმე წლის წინათ. ამჟ. სუ იყო ჩინეთის კომპარტის პოლიტიკარის წევრი, მონაწილეთაბს იღებდა კომინტერნის მეექვსე კონგრესზე და პროეკემიოთა მერვე საექსპორო ყრილობაზე.



ჯემს კუკი, ცნობილი ინგლისელი მზღვაური და მკვლევარი, რომელსაც უდიდესი დამსახურება მიუძღვის კავშირების ცოდნის გამდგარებაში დედამიწის შესახებ. წარსულ წელს 200 წელი შესრულდა მისი დაბადებდან, მიმდინარე წელს კი—150 წელი, რაც ის მოაქვს ჰავის კუნძულების ველურებმა, როცა ის მესამე მოგზაურობიდან ბრუნდებოდა ინგლისში.



რადინდრანათ თაგორი, განთქმული ინდოელი მწერალი, რომელიც ამჟამად ჩინეთში იმყოფება. თაგორის განზრახვა აქვს ინსულუს საბჭოთა კავშირი.



ავტომობილი-დუქანი, რომელიც მუშაობს ბერლინის მიდამოებსა და ახლო მდებარე სოფლებში.



მეფეზე—მემჩანქნე. მეტეების ცნობილი გააწერთნელი ამერიკელი ნელსონი სან-ფრანცისკოს ერთ-ერთი გაზთვის რუდაქციაში პატარა ვეფხის თანხლებით მ ვიდა. როცა ციკის თანამშრომლები დიდათ გაოცებულნი დარჩნენ, რუდა გამოიკვია, რომ ნელსონმა ვეფხეს მანქანაზე შეტევა ასწავლა.



# ფ რ მ შ

№ 6. 1929 წ. 31 მარტი.

## მიხილ ივანეძის კალინინი საკავშირო ცაკის თავმჯდომარე (1919<sup>30</sup> 1929) მარტი

### ლენინი ამხ. კალინინის შესახებ

...არც შეეხება სრ. რუსეთის ცაკის თვზღვლომარის ადგილს, იქ საკ როა ისეთი ამხანაგის დაწინაურება, რომელიც პარტიის მოქმედების ხაზს საშუალო გლეხობის მიმართ განსახიერებს იხე, როგორც ეს დასახულ იქნა ჩვენს უკანასკნელ ყრილობაზე... ასეთი ამხანაგის მომენბა შეიძლება და უნდა მოემზოს კიდევ: ტრანსპორტის გართულებებისა და სამოქალაქო ომის გამო, ცნობების მიწოდებისა და გავრცელების საქმე ეხლა განსაკუთრებულ ყურადღებას მოითხოვს. თუ მოვანახვით ისეთ ამხანაგს, რამელსაც ექნება მუშის პრაქტიკული გამოცდილება და რომელიც ამავე დროს ვაცნობილი იქნება საშუალო გლეხის ცხოვრებასთან, ჩვენ შევძლებთ ამ მოცინის გადაწყვეტას. სწორად ამ პირობებს აკმაყოფილებს ამხანაგ კალინინი—ჰებტორადადელი მუშის კანდიდატურა.

ეს ამხანაგი, რომელსაც პარტიული მუშაობის უფე 20 წლის სტაჟი აქვს, თვითონ არის ტვარის გუბერნიის გლეხი; მას მკიდრო კავშირი აქვს გლეხობასთან და იგი ამ კავშირს არასოდეს არ სწყვეტს...

ჩვენს მთავარ ამოცანას წვრილ სამიწადმოქმედო ქვეყანაში შეადგენს მუშათა და საშუალო გლეხთა კავშირის უზრუნველყოფა, და ჩვენმა დონისძიებებმა—მემაშულეთა მიწათმფლობელობის მისამომად და გადაბქერვლად დახმარებამ საშუალო გლეხობისათვის,—უქვე გამოიღო ნაყოფი...

ვადახვლა სოციალისტურ მიწადმოქმედებაზე ვერ წარმოგვადგენია სხვანაირად, თუ არ საშუალო გლეხობასთან მთელ რიგ შეთანხმებათა ს ხით. ჩვენ კი ვიცით, რომ ამხანაგებია, რომლებიც ყველაზე მეტად მუშაობდნენ რევოლუციის პეროდში, ყოველთვის ვერ ახერხებდნენ გლეხობასთან მიდგომას, როგორც ეს საქიარი იყო. ყოველ მათ შევდომას იყენებდნენ მტრებით, ყოველი ასეთი შევდომა ართულებდა საშუალო გლეხობის ჩვენთან დამოკიდებულების საკითხს. და აქ დელი მნიშვნელობა აქვს მოვანახვით ისეთი ამხანაგი, რომელშიაც საშუალო გლეხი ი მოელი საბჭოთა რესპუბლი-

კი წარმომადგენლის უმაღლეს თანამდებობაზე დ ინახავენ თვითონ კაცს; რათა მათ შეიგნონ, რომ ჩვენი გადაწყვეტილება ქალღღუე არ რჩება. ფვართო მასები დაქანცული არიან მძიმე ბრძოლით, მაგრამ ჩვენ ვიცით, რომ ჩვენი მოკავშირეების რიცხვი იზრდება, ეს რიცხვი მალე ბევრად გაიზრდება, ეს დრო სამძიმთა საშუალო გლეხისათვის; უნდა მივიღეთ მასთან დაგვაკეთით ყველაფერი, რათა საქმით ვუჩვენოთ მას, რომ მტკიცე განზრახვა გვაქვს გავაგაროთ ცხოვერ აში ჩვენი ყრილობის გადაწყვეტილება

აი, ამიტომ ისეთი ამხანაგის კანდიდატურამ, როგორიც არის კალინინი, ყველანი უნდა გავავერთიანოს. მისი არჩევა ხელს შეუწყობს პრაქტიკულად ცენტრალური საბჭოთა ხელისუფლების უშუალო ურთიერთობას საშუალო გლეხობასთან, დეე, საბჭოთა რესპუბლიკის უმაღლესმა წარმომადგენელმა საერთო დახმარებით პირველმა დიწყოს პრაქტიკული გამოცდილების შექმნა ამ საკითხში.

### კარგი და ერთგული ამხანაგი

ა. მ ნ შ მ ი ძ ი

მიხილ ივანეს ძეს ვიცნობდი ბევრი ხნის წინად ოქტომბრის რევოლუციამდე; იგი იყო მელოთონე მუშა, არა საკუთარი სურვილით მოგზაური, არალეგალური რევოლუციონერის საუკეთესო თვისებებით დაჯილდოებული.

ეს თვისებები ეხლა ყველასათვის არ არის ცნობილი: ეს თვისებები მეგობარებოდნენ იმაში, რომ ყოველ პროფესიონალურ რევოლუციონერს სწამდა პროლეტარული რევოლუციის დიდის შეურყეველობა, შეკავშირებული მუშათა მოძრაობის ძალა, შეგნებული ჰქონდა პოლიტიკური, მტკიცედ დარაზმული ბოლშევიკური პარტიის მნიშვნელობა, მთელის არსებით სძულდა კაპიტალისტური წყობილება და იბრძოდა მეთის თვითწყობებლობის დასამზობად და მუშათა კლასის მიერ ხელისუფლების დასაპყობად.

ლად გამომდინარეობდა ის, რომ იგი იყო კარგი და ერთგული ამხანაგი.

მიხილ ივანესძე რევოლუციამდე გამოსცადა საპრობოლებებიც, გადასახ-

ლებაც და ყოველგვარი დევნაც, რომელიც მამინ რევოლუციონერი პარტიული მუშაკის ხეღერს შეადგენდა. სად არ ყოფილა იგი: პიტერში, მოსკოვში, თბილისში,—ყველგან და ყოველთვის მუშაობდა საესებით გარკვეული მიმართულებით.



დენის მეგობრული შარბი

მას მტკიცედ სწამდა პროლეტარიატის კლასობრივი სიძლიერე, მას სწამდა მუშათა და გლეხთა კავშირი მემაშულეთა და კაპიტალისტების თვითმპყობლობის წყობილების წინააღმდეგ ბრძოლაში, და ამიტომ ოქტომბრის წინა დღებში მიხილ ივანესძე ვადაჭირთ მიუხერო შეიარაღებულ აჯანყებას დროებითი მთავრობისა და იმ პარტიების წინააღმდეგ, რომლებიც 1917 წელს ძალაუფლებას არსებითად უტოვებდნენ მუშაბულეებსა და კაპიტალისტებს.

მიხილ ივანესძეს თვითონ უამბონია, როგორ აწინაურებდნენ მას პიტერული მუშები მოულოდნელ თანამდებობებზე:

ყველა ეს თვისება ახასიათებდა მიხილ ივანესძეს. და აქედან აუცილებ-



მაგალითად: 1917 წელს იგი წამოაყენებულ იქნა პეტროგრაძის ქალაქის თავის ადგილზე. ეს სამუშაო მისთვის მოულოდნელი, უცნობი იყო, მაგრამ საჭირო იყო იმ ამოცანების შესრულება, რომლებსაც მას აკისრებდა პარტია და მუშათა კლასი, და მიხეილ ივანესძე, მიუხედავად მრავალი სიძნელისა, ასრულვდა ამ ამოცანებს. ამის შემდეგ იგი ხელმძღვანელად დედა ქალაქის კომუნალურ მეურნეობას და ამ სამუშაოს იგი კარგად უძლებდა.

დავად შეხვდა. მის ვიზიონად, რომ ვერ გაუძღვებოდა ამ წინანდელზე უფრო მოულოდნელ და რთულ სამუშაოს. მაგრამ აქაც იგი იხსნა იმან, რომ იცოდა მუშებთან მიღება, იხსნა უპარალოვებამ, თავდაბლობამ და, რაც მთავარია, მუშათა და გლეხთა წრის უშუალო კონტაქტი. მაშინდელი მდგომარეობა მოითხოვდა, რომ იმ კაცს, რომელიც ერთის მხრით, სახელმწიფო ხელისუფლების ავტორიტეტით იყო აღჭურვილი, ხოლო მეორეს მხრით—მუშათა და გლეხთა

თვ კრების, რომ მისი მოტყუება არ შეეძლებოდა და რომ თვითონ ის არასოდეს არ სცილდებოდა მოტყუების ისინი; არასდროს ვერ წარუვლდა ეუბნება ყველაფერს. \* საბჭოთა კავშირის მუშებთან და გლეხებთან უშუალო ურთიერთობის მეშვეობით მიხეილ ივანესძე მართლმართლმად და არალეგალურად მომუშავე ბოლშევიკიდან გადაიქცა ჩვენი პარტიისა და ჩვენი სახელმწიფოს ერთ-ერთ მებრუნდ გამაიცლილ და მცოდნე ხელმძღვანელად



ამხ. ვ. ი. ლენინი და მ. ს. კოლინინი 1918 წ. (სურათი ვადადებულია სმოლნში)

მიხეილ ივანეს ძე პარტიული ცნობილი იყო ყოველთვის. მუშა-პარტიული როგორც ყოფილი გლეხი, რომელსაც მიიღო არ ჰქონდა გაწყვეტილი კავშირი სოციალისთან. ამიტომ, როცა ამხ. სევერდლოვის გარდაცვალების შემდეგ, 1919 წლის მარტში დაიხსნა სრულიად რუსეთის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარის არჩევის საკითხი, ამხანაგებმა ვლადიმერ ილიჩის მეთაურობით ერთსულოვნად დაასახელეს მიხეილ ივანესძე. არჩევანი მართლაც კარგი გამოდგა და მიხეილ ივანეს ძეს დიდის კმაყოფილებით შეხვდნენ მუშათა და გლეხთა მასები. იმ დროის პირობებში, როცა ჩვენი ქვეყანა განიცდიდა სამოქალაქო ომს, სამხურნეო ნგრევას, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების მოუვლავებლობას და როცა გლეხობის ფართო მასებს არა ჰქონდათ შეგნებული ოქტომბრის გადატრიალებისა და საბჭოთა ხელისუფლების რაობა, საბჭოთა სახელმწიფოს სათავეში უნდა ჩამდგარიყო ისეთი ადამიანი, რომელიც თავისი სოციალური მდგომარეობით და თავისი ისოლუმბედვლობით გამოხატავდა და შეათანხმებდა მუშათა და გლეხთა მასების ინტერესებს და სურსათ-კვებვებს. ყველაზე უფრო გამოსადეგი ამ მხრივ ჩვენს პარტიამ იმხ. კალინინი იყო. ამ ახალ დაწინაურებას სრ. რუსეთის ცაკის თავმჯდომარის უმაღლეს თანამდებობაზე მიხეილ ივანესძე მცაღ გაუხუ-

ნლობით სარგებლობდა, უნდა ეარნა ეყენი ქვეყნის სხვადასხვა ადგილებში და მილიონიანი მუშებისათვის განემარტა მიღწენაო ამების მნიშვნელობა. რევოლუციის პირველ წლებში ჩვენი ავტრიათა ჯერი კიდევ არ იყო შეჭრილი ფართო მასებში, ვახუთები ცოტა იყო, პარტიული და საბჭოთა გველების გამაგრებულად აპარტი სუსტი იყო და ამვე დროის საჭირო იყო ჩვენი ქვეყნის ძალების მაქსიმალურად აპოქსენება. ამიტომ მიხეილ ივანესძე, როგორც სახელმწიფოს მეთაური, მეტ დროს ატარებდა მოგზაურობაში რ. ს. ფ. ს. რესპუბლიკის სხვადასხვა ადგილებში, ყველა დროს ბე საბჭოთა კავშირის ყველა კუთხეში. იგი, თითქმის ერთდ-ერთია ჩვენს ამხანაგებს შორის, რომელმაც შემოიარა საბჭოთა კავშირის ყველა ადგილი, უშუალოდ გაიცა ჩვენი უდიდესი სახელმწიფოს ყველა ეროვნების მუშებსა და გლეხებს. მას იცნობენ, იგი უყვართ ყველა მოკავშირე რესპუბლიკის მუშებსა და გლეხებს, მას ენდობიან და სჯერათ მისი. მიხეილ ივანესძემ ასეთი პოპულარობა მოიპოვა იმით, რომ იგი კარგად იცნობდა მუშებსა და გლეხებს, რომ მის შეუძლია მოხერხებულად მიუღდეს ფართო მასებს, როგორც კმაყოფილ, ისე უკმაყოფილო მასებს. იგი პირდაპირ და გულხნდილად ელაპარაკება მუშებსა და გლეხებს, ყოველთვის პოულობს მათთვის გასაგებ ენას, მაინეე ავტონომიებს მუშათა და გლეხ-

დიდი ხანია ემუშაოდა მიხეილ ივანესძესთან და ვხედავ, წლით-წლით იროგორ ემატება ცოდნა და როგორ იზრდება მისი გამოცდილება. ის ბევრს ჰკითხულობს, ბევრს მუშაობს დიდ საკითხებზე, მაგრამ მას დიდ კონდას აძლევს სხვადასხვა რესპუბლიკაში მგზავრობა და ფაბრიკებსა და ქარხნებში ყოფნა. რუსეთის ცაკის და საკავშირო ცაკის პრეზიდიუმის სხდომებზე იგი ყოველთვის გაიცებს მრავალი რთული საკითხის პრაქტიკული კონდით და გამოცდილებით. ხოლო ისეთი საკითხების გადაწყვეტის დროს, სხვადასა საჭიროა მუშისა და გლეხის კლასობრივი ალლო, მიხეილ ივანესძე შეუდარებელია. ყოველ წლიურათ უფრო და უფრო გრძობს. რომ მიხეილ ივანესძე არა მარტო თავმჯდომარეობს რუსეთის ცაკის და საკავშირო ცაკის პრეზიდიუმების სხდომებზე და სესიებზე, არამედ ხელმძღვანელობს კიდევ მათ მუშაობას. მიხეილ ივანესძის დიდმა გამოცდილებამ, ჩვენი რესპუბლიკების ცოდნამ, მოკავშირე რესპუბლიკების ინტერესების სერიოზ სახელმწიფო ინტერესებთან შეგუების უნარმა განსაკუთრებით იჩინა თავი სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირის შექმნის შემდეგ. იგი ყოველთვის უდიდესი ყურადღებით და განსაკუთრებული სიფრთხილით ეკარობადა იმ საკითხებს, რომლებიც შეეხებოდა ეროვნულ რესპუბლიკებს. იგი მეტად ფინსლად ეყრდნობა ყოველი ხალხის ეროვნულ და ყოფაცხოვრების თავისებურებას და არასდღეს არ სწყვეტს ასეთ საკითხების საქმის მდგომარეობის ზედმიწევნით შესწავლის გარეშე. ტყუულად კი არ ცნობენ მას თავნით მეგობრად საბჭოთა კავშირის ეროგობა. როგორც პარტიული, მიხეილ ივანესძე გამსჭვალულია დისკიპლის უდიდესი გრძობით, როგორც ძველ ბოლშევიკ-უნდინულ შევეყრება. საერთო მუშაობაში ივანე მიხეილეს კოლეგიალური კაცია. მიუხედავად იმისა, რომ მას, როგორც საბჭოთა კავშირის ცაკის თავმჯდომარეს, უდიდესი უფლება აქვს, ყველა საკითხს გადაწყვეტას იგი უფლობს მხოლოდ და მხოლოდ კოლეგიალურად. ყოველფე ზემოდ თქმული ვერ გამოხატავს იმას, რაც გულში მაქვს და სრულდით ვერ ხატავს მიხეილ ივანესძეს, როგორც საკავშირო „სტაროსტა“-ს მძლავრ დივურსს. ეს სასეებით ბუნებრივია: მისი მუშაობა ვერ მოთავსდებოდა არც შეიძლება მოთავსდეს პატარა წერილის ფარგლებში.





როცა მოკავშირეთა ჯარების იერიშების ზეგავლენით ავსტრო-უნგრეთში დაემთო მონარქია (ისევე როგორც გერმანიაში), ამ ნაფლეთებიდან შევიდით იმპერიის „ნაციონალური მილიანობა“ ხუფულსადაც დანაშაუნი. ცენტრგამაგრბოლ ძალეხი, რომლებსაც წინად აკეებდა ავსტრიელი და უნგრელი ყანდარმერია, უყვე ზღარაფერი ელოებებოდა წინ და ფრანკ-ოსების იმპერიის ნაგრევებზე სწრაფ აღმოცენდნენ ახალი ერეკუნელი ერთეულები: შვიქმანა ჩეხო-სლოვაკია, ავსტრო-უნგრეთს გამოეყენე პოლონეთის პროვინციები, სლავანებით დასახლებული ოლქები და ბოლოს ავსტრო-უნგრეთის ყოფი. იმპერიის გამოეშალა მთავარი ბქე—უნგრეთი (1918 წ. ოქტომბერში).

უნგრეთის ხელისუფლების სათავეში მოკვეულ დემოკრატიულ პაციფისტურ კოალიციას, რომელსაც მეთაურობდა გრაფი კაროლი, უნგრეთის ლიბერალური ბურჟუაზიის ბელოდი, უნგრეთის ცალკე რამოყფის ძველი მიმზრდი, იმედი ჰქონდა, რომ მოკავშირეები მეტის ლმიბიერებით მოეპყრობიან ახალ ხელისუფლებას. მეორე მხრივ, მუშათა მასის ის ნაწილი, რომელსაც კიდევ სჯეროდა სოციალ-დემოკრატიის, და აგრეთვე გლეხობა, რომელთაც თავიანთი წარმომადგენლები ჰყავდათ მთავრობაში, იმედვნობდნენ, რომ კაროლის კოალიციონური მთავრობა შესძლებს მთელ რიგ მტკიცებულ სოციალური საკითხების გადაჭრას.

მაგრამ უნგრეთის ხალხის ფართე მასებისათვის ჰქარა დადგა იმდენი გაცრუების დღეები. უნგრეთელმა კერესკიმ (ასე უწოდეს შემდეგში გრაფ კაროლის) ვერ შესძლო რაიმე აღმსავლად შედეგების მიწვევა ვერც სავარო და ვერც შინაურ ფორმრზე. ამ ნიადავზე იზრდებოდა უმყავთიღობა არა მარტო მუშათა და გლეხთა, არამედ ფართე ბურჟუაზიულ წრეებშიც, რეგოლოუციონურ განწყობილებათა ზრდა მშრომელთა შორის განსაკუთრებით უწყობდა ხელს ბრესტ-ლიტვსკის ზავის შედეგათ რუსეთიდან დაბრუნებულ ყოფ. ტყვეების მასა, რომელთა შეგნებაში ცოცხლად იყო აღბქდილი რუსეთის მუშებისა და გლეხების გმირული ბრძოლა ზავისა და მიწისათვის და რომლებსაც ასე თუ ისე შთებისებული ჰქონდათ ამ ბრძოლის მეთოდები.

ამ, რუსეთიდან დაბრუნებულ ყოფ. ტყვეების მიერ მოტანილ რეგოლოუციონური განწყობილების ზეგავლენას უნდა მიწეროს ის გარემოება, რომ იმ დროს, როცა მუშათა დებუტატების საბჭო, რომელსაც სოციალ დემოკრატიკ მეთაურობდნენ, წარმოადგენდა მედარ მოვლენათა განვითარების უდში მონაწილად ორგანიზაციას, ჯარისკაცთა საბჭო თანდათანობით ხდებოდა რეგოლოუციის ცენტრათ და სათავეში ედგა მასების რეგოლოუციონურ რძოლას.

რადიკალურ-ბურჟუაზიული კოალიცია ჩინში მოამწყვეტია სასარყო გათულებებმა და შინაურობა კრიზისმა. ფრანგ პოლკოვნიკ ეკისის ულტიმატუმი, რომელიც შეეხებოდა ახალი სადემოკრატიო ზავის გაყენას უნგრელებით და ერთეული შემცირებობებით დასახლებულ რაიო-



ახს. ბალა-კშნი

### უნგრეთის სახკომსაბჭოს თავმჯდომარე

ნეშში, საბებისწერთ შვიქანა კაროლის მთავრობისათვის. კაროლი იძულებული შეიქანა წინადადება მიეცა მენშვეეეებისათვის, რათა უკანსდენლი შთაინებებდნენ კომუნისტებს და მათის დახმარებით შეექმნათ ახალი მთავრობა,

საკეცო, რომ უნგრეთელ მენშვეეეებს, რომლებსაც წლი მიუძღოდათ იმაში, რომ უნგრეთის კომპარტიის ბელადები—ბელა კუნი და სხვები ციხეებში იყენენ გამოწყვეტული, მიელოთ ეს წინადადება. ისინი „დასავლეთის“ ორიენტაციას იცადნენ და მზად იყენენ ფრანგ და ინგლისელ გენერლებისათვის მიმდელი უნგრეთის საქმების „მოწყურება“, მაგრამ სახელ მიუფოში უყვე დაწყებული იყო, ახალი რეგოლოუციო, გლეხობა შეუდგა მიუების დატაცებას, მუშები—ფაროკა-ქარხნების დაკავებას და პროლეტარული კონტროლის დაწესებას წარმოებაზე: 19 მარტს ბუდაპეშტის მუშები გამოვიდნენ ქუჩაში და პატარბიზულ კომუნისტების განათვის უფლების მოთხოვნები.

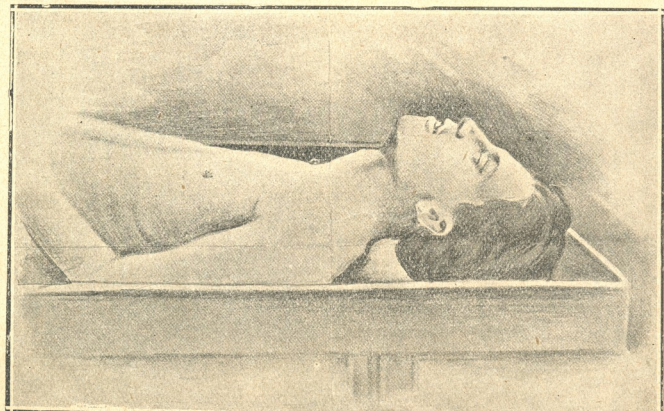
ამ რეგოლოუციონური მოვლენების ზეგავლენით მენშვეეეური პარტიის ცეკა იძულებული შეიქანა, უკიდურეს მემარჯვენეთა პროტესტის მიუხედავით, მოლაპარაკება გაეშაროა ციხეში მჯდომ უნგრეთის კომპარტიის ცეკას წვერებთან.

ამ მოლაპარაკების შედეგათ 1919 წ. 21 მარტს უნგრეთში გამოცხადდა საბჭოთა ხელისუფლება და ძალაუფლება გადავიდა რეგოლოუციონურ მთავრობის საბჭოს—სახალხო კომისართა საბჭოს ხელში.

საბჭოთა მთავრობა დაუფერებლივ შეუდგა სოციალური რეფორმების გატარებას: გაატარა მრეწველობის, ბანკების და მიწების ნაციონალიზაცია, გამოცხადდა საგარეო ვაჭრობის მონიშნობა, გადაიდა მუშების ხელფასი, გააფორმოვა სოციალური დახლვევა, მუშები გადასახლდა ბურჟუაზისათვის ჩამორთმეულ სახლებში და სხვ. ამასთანავე, მიღებული იქნა სსსრავო ზომები რეგოლოუციის სამხედრო ძალების შესაქმნელად: ყანდარმერია და პოლიცია განიარაღებულ იქნენ და შეიარაღებულ იქნა მთელი ბუდაპეშტის პროლეტარიატი, მოხალისეობის საფუძველზე შეიქმანა წითელი არმია.

ანტანტის სახელმწიფოებმა საბჭოთა უნგრეთის გამოეცხადეს ეკონომიური ბლოკადი, რომლის განხორციელებასში მოკავშირეთა გენერლებს აქტიურ დახმარებას უწყევდნენ ჩეხო-სლოვაკიისა და ავსტრისის მთავრობები, რომელთაც მენშვეეეები ხელმძღვანელობდნენ. ამავე დროს დაიწყო სამხედრო ძალების თავმოყრა უნგრეთში საბჭოთა ხელისუფლების გასასრესათ.

საბჭოთა რუსეთში—უნგრეთში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამ საყოველთაო აღფროთავება გამოიწყო, მაგრამ ლენინი და სხვამხანაგები არ მალეგდნენ, რომ პროლეტარიატის დეკტატურა ასეთ პატარა ქვეყანაში, როგორც უნგრეთია, მოკლებული ეკონომიურ



თეთრგვარღიელების მიერ ავსტრიის სახლვარზე მოკლულ საბჭოთა უნგრეთის

### სახს. საქმეთა კომისიარის სანშუქლ ტიბორკი

რომელიც განამტკიცებდა ეკემორს საბჭოთა რუსეთთან და წინაინდგეობას გაუწევდა ანტანტის მადაგასნილობას.

რუსურსებას და სერიოზულ სამხედრო ძალას, რომლის დაიპირისპირება შეიძლებოდა ანტანტის არმიებისათვის,—გაწერილთა. ამიტომ, მიხე-



დავით იმისა, რომ თეთი საბჭოთა რუსეთი, გარშემოტყვევებული თეთრგვარდნილთა ბანდებისა და ინტერვენტების არმიების რკალით, სერიოზულ დამარჯობებებს განიცდიდა, ლენინი შეტყობისდავარად ცდილობდა შემეშუბლებია საბჭოთა რუსეთის უმეტესი დის. შეფარდებულა და ასეთი დირექტივა მისცა საბჭოთა უკრაინის არმიის სახელმძღვანელებს:

„შეტემა გალიციისა და ბუკოვინის ნაწილი საჭიროა კავშირის დასამყარებლად საბჭოთა უზრუნველყოფისთვის. ეს ამოცანა უნდა გადადგურეს რაც შეიძლება საჩქაროდ და ამ ამოცანების ფარგლებს გარეშე კი გალიციისა და ბუკოვინის არაერთი დაკავებული არ არის საჭირო, ვინაიდან უკრაინის არმიამ მხედველობიდან არც უნდა გაუშვას თავისი ორი უმთავრესი ამოცანა, სახელმძღვანელო: პირველი, უზინშეგულვანისი და გადასახლება—დაცემართი დროებითა, მეორე ამოცანა—რკინისგზებით მტკიცე კავშირის დამყარება საბჭოთა უზრუნველყოფისთვის.“

ლენინის დირექტივების შესრულებლად საბჭოთა უკრაინის წითელი არმია გადავიდა შეტევაზე და მნიშვნელოვან შედეგებს მიაღწია. მაგრამ ინტერვენტებისა და დენიკინის არმიების მოქმედების გასაღებებში შემუშავებული გახადა საბჭოთა უზრუნველყოფის სამხედრო დანებარების აღმოჩენის ამოცანის განხორციელება.

ინჰერალისტური რკალი საბჭოთა უზრუნველყოფის გარშემო კი თავდათავილი ვერსოვლებით, ანუცე მისი დაიწყო ჩიხო-სლოვაკიისა და რუმინების არმიების შეტევა. პარილის დასაწყისში საბჭოთა მთავრობამ მიიღო მოქალაქეობითი ულტრამარცხი სადემარკაციო ხაზის უკან დაწყვის შესახებ იმგვარად, რომ საბჭოთა მთავრობის განცხადებულმა ორბოვად უზრუნველის სულ უზინშეგულვანი ტერიტორია. მთავრობამ უარაყვი ეს ულტრამარცხი. მაგრამ მენშევიკების ბანაკში, რომელიცა უშიშმდა ეს ძალაუფლებითი კავშირი, რუმინებისგან, დაიწყო მოთხოვნა „დემოკრატიული რეპრობლაცია“ დაბრუნების სასარგებლოდ. მენშევიკები ფიცილი ფების ნაბიჯზე უშლიდნენ ხელს პროლეტარიატის დიქტატურის განმტკიცების ცდებს. ეს ამოცანა მათ მიუ უფრო უადვილებდნენ, რომ კომპარტია გაითქვოდა ახალგაერთიანებულ უზრუნველის სოციალისტურ მარტაში, რამაც დააბრკოლა მენშევიკებისგან ემარტატინებულ ფორმის დამოუკიდებელი კომპარტიათთან დაახლოების პროცესი. ასეთ პირობებში ბოძილა მენშევიკურ საბოტაჟთან და გაცემლობასთან შეტად ძნელი შეიქმნა.

იმავე დღეს (4 აპრილს), როცა საბჭოთა მთავრობამ უარაყვი მოკავშირეთა ულტრამარცხი მისდა სახალხო კომისარიათი საბჭოს რეორგანიზაცია, რუმინულიც გამოიყვანა კომუნისტური და მებრატუნე სოციალ-დემოკრატიული დღემენტები, იმავე ხანებში ჩაატარებულმა საბჭოთა არჩევნებმა კიდევ უფრო შეუმუქრა ხელი ასალი ხელი სფულებების პოლიტიკურად განმტკიცებას. ამასთანავე ერთად დაიწყო სამხედრო უკანის რადიკალური რეორგანიზაცია, მოეწყო საქმილის სამხედრო სახელმძღვანელო, ნაწილობრივ დაინიშნა პოლიტიკური კომისარები და სხვ. კვლავადიერი ეს ხდებოდა იმ დროს, როცა ჩიხო-სლოვაკიის და რუმინების არმიები ენო-ენოა იწყებდნენ წინ და ბუდაპეშტში აღწყვედა ჩართაბაშების მორაგული გეგმები. უზრუნველის კატარა საბჭოთა რესპუბლიკის სისტემის იკლებიზება უარაყვირებო ბრძოლაში, მაგრამ არც ნებდებოდა უარაყვირის ტეტს, ბუდაპეშტის თითქმის მთელი პროლეტარიატი იარაღით ხელში ატობდა რუმინეთის შემავრული და ჩიხო-სლოვაკიის მენშევიკების არმიებს.

მაგრამ გვანომიური ბლოკადისა და მენშევიკების საბოტაჟის წყალობით სამხედროეთის თინდათან უფრო მთავრდებოდა სამეურნეო კრიზისი, ფულის კურსი ზღაპრულად დაცემა, სახელმწიფო სასურსათო კრიზისმა იზინა თავი, ანუცე დროს კონტრა-რევოლუციუა შეუდგა თავისი ძალების დარაზნავს. ენშია შეიქმნა კონტრა-რევოლუციური ცენტრი, ფრანგების მიერ დაკავებულ სკ, სკადინიში კი უზრუნველ ახლანდელი დიქტატორი ბორტო შეუდგა ითვრგვარდნილთა ბანდების ორგანიზაციას.

მიუხედავად ამ გვიანდელთა პირობებისა უზრუნველ საბჭოთა არმიამ მთელი რიგი სერიოზული დამარცხებები აგება თავის მოწინააღმდეგეებს. წითელი არმიის ამ განარჯებებმა გამოიწვიო კომუნისის ნიჭა სახელი მოლაპარაკების დაწყება შესახებ, თუ საბჭოთა უზრუნველ არმიის სადემარკაციო ხაზზე დაიბრუნდა. საბჭოთა მთავრობა დასთანხმდა ამ წინადადების განხილვას, ეს იყო 9 ივნისი.

14 ივნისს შეიკრიბა უზრუნველ საბჭოთა ყრილობა, რომელმაც შეიქმნა ახალი კონსტიტუცია და დასთანხმდა კომუნისის პირობების მიღებაზე. ამ ყრილობაზე აშკარად გამოირკვა, რომ მენშევიკური ლიდერების ნაწილს მხოლოდ ერთი ნაბიჯი აშორებდა კონტრა-რევოლუციის ბანაკში დაბრუნებისაგან. ამ ლიდერებმა გაილაშქრეს დიქტატურის რეჟიმის წინააღმდეგ და მოითხოვეს დემოკრატიული სისტემის აღდგენა. იმ დროს, როცა მენშევიკები ცენტრში ცდილობდნენ საბჭოთა ხელისუფლების ლიკვიდაციას, მიეღო რიგ ოლქებში დაიწყო კულაკების

დაჯანყება, რომელიც კაპიტალიზმი იქნა სტანდარტული ზომებით. მაგრამ კონტრა-რევოლუციონარული მოქმედება ჩქარა ბუდაპეშტსაც მოედდა. ამდროშა რუმინის ართულები და კიდევ ის რაგნოებმა, რომ შეუშანა კლასის შეგუბნებულ ნაწილში კრიზისისა და მდგომარეობის საერთო გაორსულების ხეგავლენით, თავი იზინა ინდფერენტობაში და სულთნთ ცდიდნენ.

მენშევიკები უწყე აშკარად შეუდგნენ უკან დახევისა. წითელი არმიის მთავრსადადლი სოციალ-დემოკრატი ბემი და შტაბის უფროსი მტრამოხედული გადადგნენ საბჭოთა რესპუბლიკისათვის ასეთ საბედისწიერო მიმენშეობაში.

ბემის მიადიერი მთავრსადადლი დანიშნა მებრატუნე სოციალ-დემოკრატი ევენი და დანიშნული უფროც აშკარა მოლაპარაკე ამოიზინდა. ის ხელს უშლო ცა საბჭოთა მთავრობის მიერ გამოცხადებულ საყოველთაო მობილიზაციის და არ მოეცნა საყოველთაო არმიის ოპორტუნული გეგმის გატენასაც კი.

მიუხედავად იალატისა და კონტრა-რევოლუციის შეშატების გამოტყობისა, უზრუნველ საბჭოთა არმიამ ზესტლი შეტევაზე გადავიდა 20 ივლისს. მაგრამ ამ დროს იმპერიალისტებს წაშლიველა ბესარაბიიდან გამომავალი რუმინელების ახალი არმია და დაიწყო სასერიო შეტევა ბუდაპეშტზე. საბჭოთა არმია სასტიკად იქნა დამარცხებული. 30 ივლისს რუმინელები 30—40 კილომეტრის მანძილზე იყენებ ბუდაპეშტსა.

საბჭოთა მთავრობა გადავიდა ძალაუფლებულა გადავიდა პროლკავშირის ოლდერ მენშევიკებისაგან შედგარი მთავრობის ხელში. 7 დღე იარბებო მხოლოდ ამ მთავრობის და ადლილ დღემობი იოსიფ გაბსბურგის მიერ შეგუბნული მთავრობისა. მაგრამ მოკავშირეობმა უარი საქვის გასტყობის ცნობაზე უზრუნველ, „მმარათელად“ და ნომენტირი ბუდაპეშტში შევიდა ბორტის „ნაციონალური არმია“ და შესდგა ახალი მთავრობა ულტრარკალ კარლ გუსარის მეთაურობით.

საბჭოთა საბჭოთა ხელისუფლების დაშობის პირველ დღეებდანვე დაიწყო სამხედრო ითიერი ტერიორია, რომლის პირველი მსგებრლო შეიქმნა საბჭოთა უზრუნველის სამხედრო სახეობა სახალხო კომისარია ტიბორ სამეველი, რომელიც 1919 წ. 1-ლ აგვისტოს დახვებრტეს ავსტრიის სახლავაზე.

თეთრი ტერიორია ღლდმის გრამდებულა უზრუნველ. ასე იტიებენ შურს მუშათა კლასზე უზრუნველ ბურჟუაზია და მემამულეები იმ შინისათვის. რუმინელები მათ განიცადეს უზრუნველ საბჭოთა მთავრობის 41/2 თვის არსებობის განმავლობაში.



თავდაცვა-აჯიკიების გორის სამაზრო კონფერენციის მონაწილენი (კონფერენცია შესდგა 21 მარტს).



# გზატკეცილები და მშენებლობა აშერიკაში



ინჟ. ა. ჯორჯაძე.

ამ ცოტა ხნის წინად მე დაგებურენდი ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებული შტატებში, სადა ვაყვანილი ვიყავი სექტემბერში გავხვენილი ვიყავი გზაზე სახალხო კომისიარატის ადგილობრივი ტრანსპორტის ცენტრალური სამმართველოს მიერ, რათა ადგილობრივი გაცემობილი გზატკეცილების მშენებლობის.

ჩემთან ერთად გავხვენილი იყო ლენინგრადის ადგილობრივი ტრანსპორტის საოლქო სამმართველოს უფროსიც.

ნიუ-იორკში ჩასვლის შემდეგ ჩვენ ისე შევიწყობეთ მოგზაურობის მარშრუტი, რომ გავცემობილი სხვადასხვა ტიპის გზებზე სხვადასხვა კლიმატიურ, ტოპოგრაფიულ და გეოლოგიურ პირობებში. მარშრუტის შემუშავების შემდეგ დაუყოვნებლივ გავმგზავრეთ ნიუ-იორკიკანს.

პირველად დაავითარებეთ ჩრდილოეთის შტატების გზები ნიუ-იორკიკანს წინაოლქანეს ნაპირამდე, შემდეგ გადავუხვეეთ სამხრეთისაკენ, მექსიკის საზღვრამდე, საიდანაც სამხრეთ და სამხრეთ-აღმოსავლეთის შტატებით, ვაშინგტონზე გავლით, დაგებურენდი ნიუ-იორკში. სულ გზაში დაავითარეთ დაახლოებით 2 ნა. თვის.

გზის უდიდესი ნაწილი გავიარეთ ავტომობილით, რომლებსაც გავაძლევდნენ შტატების სახაო სამმართველოები. ავტომობილს ყოველთვის მართავდა სახაო აღმინისტრაციის რომელიმე უმაღლესი აგენტ, რომელიც გზაში დაწვრილებით ახსნა-განმარტებს გვაძლევდა ჩვენთვის საინტერესო ყველა საკითხზე.

საერთოდ ავტომობილით გავიარეთ დაახლოებით 7.000 კილომეტრი.

ამჟამად ამერიკელებს გავყავინილი აქეთ დაახლოებით 80.000 კილომეტრი გაუმჯობესებული გზა ნახევრად მაგარი და მაგარი ხედაპირით, დაწვრილი ჩველმებრივი საურბე გზებით, რომლებიც მიდევნილია ქვიხა-თიხის ნარევით, და გათვლებული მაღალი ტექნიკური კვალიფიკაციის გზებით—ასფალტითა და ბეტონით მოწყობული გზებით.

გზაზე ავტომობილის გამოჩენა ძირიანად სკდოის გადახდისას ხასითა და გზის ხედაპირს. ახალი პირობები გზატკეცილებს უსხავდა ახალ ტექნიკურ ამოცანებს, უზოფერუსად ხედაპირის სიმკვრივისა და მტკიცის მოსაზრის მხრივ. გზის ამოცანა ხდება არა მარტო გეოლოგიის, არამედ მექანიკის საქმედ. ამასთან კი მექანიკური და საექსპლოატაციური ტექნიკური უმეცრეულებას მოითხოვს.

ამერიკის ზოგერთ უმაღლეს სასწავლებელში ისწავლა საგზაო სამის სპეციალური კთვებები, იმეცდება გრეკლი ურსისი და ურინალიტი საგზაო მშენებლობის შესახებ, ყოველწლიურად იმართება უდიდესი გამოფენები და ნაციონალური

ხშირად განუწყვეტელი ჯგუფებით მისდევნ ერთმანის და ავერხებენ მოძრაობას. იმისათვის, რომ კვირა დღეს, ქალქს გარეთ გასივრებით შემდეგ ნიუ-იორკის ცენტრალური ნაწილში დაბრუნდ, 4-5 საათი უნდა დაკავდეთ.



სრეშ-მშარილი გზა.

ლური საგზაო ყრილობები. ხადეგ უზნებზე და სამეცნიერო-საანამოვლებო ლაბორატორიებში მექანიკისი და ქიმიკისი იკვლევნ გზის ხედაპირის გაუმჯობესებისად დაკვირვებულ საკითხებს და სხვ.

ამერიკაში საგზაო მშენებლობის ინტენსიური ზრდის მთავარი იმტლები, რა თქმა უნდა, იყო ამ ქვეყნის საწარმოო ძალისა საერთო განვითარება, განსაკუთრებით იმის შემდეგ, უფრო კი—ავტომობილის გამოჩენა, რომელმაც გარკვეული მითითება.

ფიციკალიური სტატისტიკური ცნობების მიხედვით, მთლიანად ეტლებს რიცხვი ჩრდილოეთ-ამერიკის შეერთებულ შტატებში 1927 წლის დამდეგ 23 მილიონ ერთეულს აღწევდა, მაშინ, როდესაც მთელ დედამიწაზე არის სულ 29 მილიონი ასეთი ერთეული.

ისეთ შტატში, როგორც არის კალიფორნია, რომელშიც 5 მილიონი მცხოვრებია, ამჟამად არის 2 მილიონი ავტომობილი, ხოლო იმავე შტატის ქალ. ლოს-ანჯელოსში, რომელშიც მილიონი მცხოვრებია, ერთნახევარ კაცზე ერთი ავტომობილი მოდის.

ავტომობილების ყოველწლიური პროდუქცია უკანასკნელ წლებში 3 მილიონ ერთეულს აღწევს და 1940 წლისათვის ამერიკელები ფიციკალურ ავტომობილების რიცხვი 50 მილიონამდე აიყვანონ, გ. ი. ყოველ ორ კაცზე დაახლოებით ერთი ავტომობილი უნდა მოდოდეს. უნდა ვთხოქროთ, რომ ეს ციფრი საზღვრითი ზომა იქნება. ავტომობილი ამერიკაში გაბატონებულია ყველანა. ამერიკელებისათვის ისეთ აუცილებლობად გადავიქცა, როგორც რკინის გზა, ელექტრონად და სხვ. ავტომობილი იაფთა და ხელმისაწვდომი გახდა ყოველ მოქალაქისათვის, რომლის ყრვიტუნარიანობაც თითოერთ რანდენში ათეული დოლარით არის შეუძლებელი. ავტომობილის მართვა იცის ყველან—კაცსაც და ქალსაც, ავტომობილები ქალქის ფიციკალურად ერთი-ერთმანეთის მიყოლებით დგანან და ჩვენს ქვეყნს დიდი დრო გვეკავებოდნა, საან ჩვენი მანქანის გასაჩერებლად ადგილს ვიპოვდით.

დიდი ქალაქების ქუჩებში ავტომობილები

ამდენ ავტომობილებს მოძრაობის მოწყობისათვის საკითხი უფოთად აქტუალურ საკითხს წარმოადგენს ამერიკელებისათვის. ამ საკითხის გადასაჭრელად ამჟამად ავტომობილების დართვების კუჩებში თანდათან აწყობენ ორთარუნან პუნქტებს და მრავალსართულიან გარავეებს ავტომობილებს დასაწყებლად.

ზოგერთ საქალაქთმშობისა ხაზეზე, უმათერესად ქალაქების მახლობელ უბნებში, ავტომობილების რიცხვი დღე-ღამეში 20.000-ს აღწევს. ეს ავტომობილები, რომლებიც ზოგჯერ დიდ სიჩქარეს აწვითავენ, რეალურ საფრთხეს უქმნიან მოძრაობას. განსაკუთრებით საშიშრობისა ადგილები, სადაც საავტომობილო გზა რკინის გზის ლიანდაგს გადასჭრის. უნდა აღინიშნოს, რომ ამერიკაში, მიუხედავად ინტენსიური საავტომობილო და სარკინისგზო მოძრაობისა, ასეთი გზა-ჯვარედინები დაცული არ არის, ქალაქებშიაც კი, სადაც რკინის გზის ლიანდაგი ქუჩებს გადასჭრის, ასეთ ადგილებს სპეციალური მოაჯირი არა აქვს გავიწყებული.

1927 წლის სტატისტიკით მატარებლებთან დაჯახების შემთხვევა იყო 14.500, აქედან 2.370 შემთხვევა სიცილით დამთავრდა.

სემომა ინტენსიურმა მოძრაობამ აიძულა ამერიკელები განასაზღვრონ ყურადღება მიექციეთ მოძრაობის მოწყობისათვის. განსაკუთრებით დატვირთული გზებზე მოტვირთვით დიდს სპეციალური საგზაო პოლიცია, რომელიც სასტიკად სჯის მოძრაობის წყვეტის დამრღვევ.

თითქმის ყველგან გზებზე დადგმულია დიდალი განამართხობლები ნიშნები. მავალითად, ოკაიონ შტატში 15.000 კილომეტრ გზაზე დადგმულია 200.000 სხვადასხვა ნიშანი. იმ ადგილებში, სადაც ავტომობილებს კატასტროფებს სიცილით შეიძენებენ მოსაკლავად, დადგმულია ხის ოთხი წიფიკური, აქვე უნდა იქცას, რომ ეს ჯარები შეიძენებენ კარგ გამაფრთხილებელ ნიშნებს წარმოადგენენ მანქანების მშობრებისათვის, მაგარტ მეტად არასასაიმოვნო შთაბეჭდილებას კი ტოვებენ.



გვირაბი კოლუმბია-რივერის გზაზე (ორეგონს შტატი)



უფრო სასიზარად ავდიობენ, ვიწრო მოსახლეობებში, ხიდებს, რკინის გზის მოსახლეობის გადამჭრელ პუნქტებს ეს ნიშნები დანადგარით განათლებულია.

ძალიან გავრცელებულია თეთმაშუკი რიველექტროული ფანები, რომლებიც წითელ სინკებში უკუაქცივენ, როდესაც მათ მოხდება ავტომობილის ფანების შუკი.

მაგისტრალური მნიშვნელობის გზებზე ერთ-ერთმათიდან მკიერ მანქანებზე მოწყობილია ავტომობილის დასადგომი სპეციალური შენობები, სადაც შეიძლება საომბო მასილის მიღება და შემთხვევის დროს საჭირო რემონტის გაკეთება.

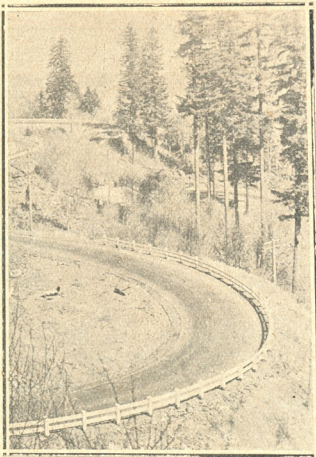
ამჟამად ავტომობილი დიდ როლს თამაშობს სასოლო საქმეშიც. 40,000-მდე ავტომობილი ემსახურება ამერიკის ეხლანდელ სკოლას. ამ ავტომობილებს ყოველდღე გადაჰყავთ 900,000-მდე ბავშვი. ავტომობილების გარდა, ნახევარი მილიონი ბავშვი სკოლაში მიდის საკუთარი ავტომობილებით. ავტომობილივე ზიგაფან იმეცას და წრილ ამანათებს, რომლებსაც ფოსტალიონი ანაწილებს გზის გასწვრივ დადგმულ სპეციალურ სტანდარტულ ყუთებში. უკანასკნელ დროს ერთადერთ ავტომობილის მიმოსვლა დიდ მანძილზე. მგზავრებს ასეთ ავტომობილებს, სხვათა შორის, დასაინებელი ავდიობებიც კი ეძლევა ამერიკელი კერა-უქმე დღებში ისტების და შეგებულებას ატარებს ავტომობილებზე. მტერიანი ქალაქიდან იგი ბუნების წიაღში გადის. თითქმის ყველა ავტომობილი ეხლა მხადდება დახურული კორპუსით, რაც ძალიან მოგონებელია წვიმისა და ქარისაგან დასაცავად. გარდა ამისა, განთავსების დროს შეიძლება ავტომობილის დაშლა.

გუნებრივია, რომ როდესაც ავტომობილს ასეთი დიდი მნიშვნელობა აქვს ამერიკელების ცხოვრებაში, საგზაო საქმეც სახელმწიფოს განსაკუთრებული მზრუნველობის საგნად გადაიქცევა. გზების გაყვანა და გზებისათვის თავალურის დევნება გვირგვინ სპეციალურ საგზაო ორგანიზაციებს. საგზაო მმართველობის მთელი სისტემა აგებულია გარკვეული და ჩამოყალიბებული სტრუქტურით.

საერთოდ უკანასკნელი 25 წლის განმავლობაში ამერიკელებმა საგზაო საქმეზე დახარჯეს 10 მილიარდი დოლარი. საგზაო მშენებლობის წლიური ბიუჯეტი 1927 წელს აღწევს 1,4 მილიარდ დოლარამდე; შემოსავლის მთავარი წყარობია გადასახადი მიწებზე, სპეციალური საგზაო სესხები და, დასასრულ, გადასახად ავტომობილებსა და ტენზინზე, რაც შეადგენს შემოსავლის 40 პროცენტს.

მიუხედავად იმისა, რომ ამერიკელებს ასეთ უდიდეს თანხებს ხარჯავენ საგზაო მშენებლობაზე და ამ უკანასკნელი რამდენიმე ათი წლის განმავლობაში გაიყვანეს დაახლოებით 80,000 კილომეტრი გაუმჯობესებული ტრასის გზები, მათ ეხლავე აქვთ გეგმობილი საურემო გზების, უმთავრესად სასოფლო გზების, უდიდესი ქსელი—დაახლოებით 4,000,000 კილომეტრი. ვინაიდან

კომონიური მოსახლეობის მიხედვით შეუძლებელია საურემო გზების ასეთი ფართო ქსელის დაფარვა მაგარი ზედაპირით, ბუნებრივია, რომ ამერიკელებმა ყურადღება მიაქციეს აღნიშნული ტრასის გზების გაუმჯობესებისა და შენახვის უფრო იაფი საშუალებების შეშენებას. ამ საქ-



ას უკლებტონის გზა.

მეში ამ რიკას დიდი დამახებრება მიუძღვის იმ მხრივ, რომ მან პრაქტიკულად გადასჭრა საურემო გზის გაყვანა და შენახვის ამოცანა გზის პროფილის მანქანური წესით დაშუშვების საშუალებით. ამ შემთხვევაში სიმძიმის ცენტრი გადატანილია იმაზე, რომ გზის შეყვებაზე მუდამ და თავის დროზე ხდება შენახვის სპეციალური საგზაო გრადიენტი, პდენიით და სხვა.

მოგებული გზებიდან უფრო გავრცელებულია წინადა ხრეშით მოფენილი გზები. ასეთი გზა სპეციალური სატკეპნი მანქანით კი არ იტკეპნება, არამედ ავტომობილების მოძრაობით.

ამ რამდენიმე წლის წინად ზოგიერთ ინჟინერს სადავოდ მიანდა ჭეშმა-თიხით ან ხრეშით მოფენილი გზების, მოხანაშეწონილობა, ვინაიდან ასეთ გზებს ახასიათებს თვალსაჩინო ნაკლი—სტეკურა, ავტომობილის შენახვის გაცეცა და სხვ მაგრამ ამჟამად აღნიშნული ტრასის გზების გაყვანისა და შენახვის მეთოდებში შეტანილია

გვათხაჩინო გაუმჯობესება. საუკეთესო შედეგები გამოიღო გზის დაშუშვებამ ბიტუმინარ მარილსა და რკინით, უმთავრესად ნავთის ასფალტებით. ამის გამო ასეთი გზები უფროდ გავრცელებდნენ ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ასეთი ტრასის გზებისადმი ინტერესის გაცხოველება აინახება მათი გაყვანის შედარებით სიიაფით. ასეთი გზის ერთი კილომეტრის გაყვანა ჯდება 2,000-დან 4,000 დოლარამდე.

ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებული შტატების საგზაო მართიკის ძირითად პრინციპს წარმოადგენს თანდათანობით გადასვლა უფრო სუსტი და იაფი ტრასის გზებიდან უფრო ძლიერ და ძირ გზებზე, იმის და მიხედვით, თუ რამდენად ხიზნდება გზის დატვირთვა. ყოველ ექვს გაიწევა, რომ ახლო მომავალში ამერიკ-კავკასიაში გზატკეცილებს მიშენებლობა უნდა განვიტარებდ უფრო დაბალი ტენიკური ტრასის გზების, განსაკუთრებით ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების ქსელის გაფართოების მხრივ. ამისათვის ადგილებზე უნდა მოხდეს ხრეშის კარიერების სპეციალური გამოკვეცა და სხვადასხვა მასალის შემოწვება იმის გამოსარკვევად, თუ რამდენად გამოსადეგია ეს მასალა გზებისათვის.

მათალი ტრასის გზებიდან ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებულ შტატებში პირველი ადგილი უთუთდ უტარავს ბეტონის გზას, რომელიც ამჟამად თანდათან განდევნა უმაღლესი ტენიკური კვალიფიკაციის გზების ყველა სხვა ტიპი.

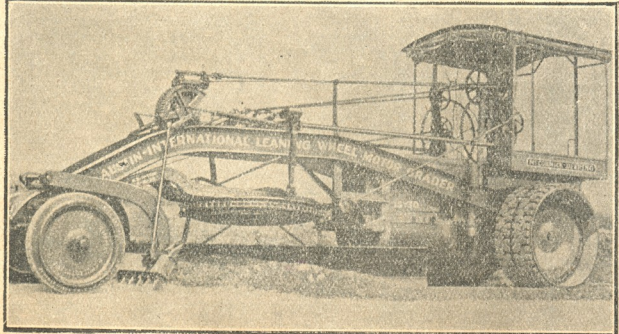
ბეტონის გზების საერთო სიგრძე ჩრდილოე უ ამერიკის შეერთებულ შტატებში ამჟამად 80,000 კილომეტრს აღწევს.

ასეთი გზა მარცხედ საუკეთესოა საავტომობილო მოძრაობისათვის, ძალიან მკვიდრია და მინიმალურ ხარჯს მოითხოვს შესანახად. მაგრამ ასეთი გზის გაყვანა შეიძლება ძვირი ჯდება—14,000-დან 18,000 დოლარამდე ერთ კილომეტრზე, თუ ლიანდაგის სიგანე 6 მეტრს უდრის.

თავისთავად იგულისხმება, რომ გრანიული შუალი საგზაო მშენებლობის მასშტაბმა გამოიწვია საგზაო მრეწველობის სათანადო ზრდა. მთელი რესპუბლიკა დაფარულია სხვადასხვა ტიპის საგზაო მანქანების და საშენებლო მასალის დამამუშავებელი ფაბრიკა-ქარხნების ქსელით. სხვადასხვა მასალის—ხრეშის, ქვიშის, ცემენტის, ასფალტის, კუნძირების და სხვ. დამამუშავებელი ფირმები და ქარხნები ერთიანდებიან ასოცოცებად, რომლებიც იმდენად ძლიერი არიან, რომ გადამწყვეტ პავლენას ახდენენ საგზაო პოლიტიკაზე.

შუშველია, რომ ჩვენც, საგზაო მშენებლობის მომავალ გაფართოებისათვის დაკავშირებით, სერიოზული ყურადღება უნდა მივაქციოთ სხვადასხვა საშენებლო მასალას, კერძოდ, ნავთის და ბიტუმის ქანების დამუშავებას, რისთვისაც ყოველმხრივ უნდა წვაახალით ადგილობრივი ინიციატივა აღნიშნული მრეწველობის მოწყობის საქმეში. ყურადღება უნდა მიექცეს აგრეთვე იმას, რომ საბჭოთა კავშირის ქარხნებში დიდი მასშტაბით დამზადდეს საგზაო მანქანები. უცხოეთიდან შემოტანილი უნდა იქნას მხოლოდ თითო-ორული ეკვმპლიარი ნიმუშების სახით. საგზაო სამუშაოთა რაციონალურად წარმოების საქმეში განსაკუთრებით სერიოზული ყურადღება უნდა მიექცეს კვალიფიკირი მუშა ხელისა და ტენიკური პერსონალის მომზადებას.

ბევრი დაწერილია და ბევრი შეიძლება დაიწეროს კიდევ იმის შესახებ, თუ რა როლი და რა მნიშვნელობა აქვს კარგ გზას სახალხო მუყონებაში და დროა, ბოლოს, საკითხი პრაქტიკულად დავსვათ იმ მასშტაბით, რომელიც უზრუნველყოფს საგზაო პრობლემის მთლიან გადაჭრას.



ერთ-ერთი ტიპი იმ მანქანების, რომლებიც სარგებლობენ საგზაო მშენებლობისათვის ამერიკაში





# მასიური კონტროლის უბაგი

## მ. გ. ინსპექციის ყოველდღიური მუშაობა

### ი. წულუპიძე

ფართო მასიური თვითკონტროლის, ბიუროკრატიზმთან ბრძოლის და საბჭოთა სახელმწიფო აპარატის რაციონალიზაცია კერძოდ არ უერთიანდება არ არის ისე კომპლექსური და ავტორიტეტით მისილი, როგორც მუშათა და გლეხთა ინსპექცია. და ეს გასაგებია

შეუი იკრებს მუშების და გლეხების მოწინავე აქტიური ელემენტებს.

დიდი ხანი არ არის, რაც თვითკონტროლის ყოველდღიური აქტივობა დაგვიხსნა, მაგრამ დღეს უკვე მრავალფეროვანი და მრავალ-იფუნოვანი აზრით, რომელიც ნებასუფთავით, დიდი ხალხის და ენტუსიაზმით კისრულობს წარსულ დროების ნაშთებთან მებრძოლის დიდ მოვლევას.

ის არ ნახვით თქვენ მ. გ. ინსპექციის სახალხო კომსარაიკის საცდელ დარბაზში აქ შეხედვით თქვენ შორეულ კუთხებიდან ჩამოსულ კლამენტებთან გლეხებს, დახუხ მუშებს, ყოფილ წითელარმიელებს, მშრომელ ქალებს, ქვერეზოლტებს, სწავარმოთა და დაწესებულებათა წარმომადგენლებს და სხვა, რომლებიც ელიან თავის რიგს, ელიან სათანადო აქვანობების გაძიებას.

ყოველ მათგანს ერთა მიხანი იქვს, ეს მიანი—გაცნობა სახელმწიფო კონტროლის უმადლესი ორგანო საბჭოთა აპარატის ამ უბოში მკვლს, რომელმაც იგი იმდენათ გაამწარა, რომ იძლეოდა გზად ამ უზენ ეს ორგანოსათვის მიემართა.

ბევს საჩივართა საერთო რიცხვის 50 პროცენტს.

ეს იმას ნიშნავს, რომ ბიუროკრატიზმთან ბრძოლაში მონაწილეობს მშრომელი მასა და ეს მასა ამ ბიუროს სიოლის ორგანოა, რომელიც ორგანიზაციულათ რაზმებს მის ბიუროს.



ფოტო—კოვანის

### უცდიან რიგს

არის. თვითკონტროლის დონეზედა ამოძრავა მშრომელთა ფართე მასები.

ამ დონეზედა ორგანიზაციული ელემენტების წინაყიერი ხიდაგი იყო შექმნილი. თორმეტწლიური წაღია ისტორიის ჩანარდა მუელი სახელმწიფოებრივი აპარატი; იგი კიხანია მოვდა, მაგრამ როგორც მკვლარი ადამიანის ორგანიზმზე პარაზიტები, ის ჩვეის დღევანდელ ცხოვრებაში ძველი სახელმწიფოებრივი სისტემის ნაშთები ისევე განაგრძობენ სიცოცხლს. არაივს არ განიცდიან ამ ნაშთების ე ნებლობას ი გ, როგორც მშრომელი მასები. სწორედ ანტიმ ყველაზე მეტად ისინი არიან დანტრეკებული სამკედრო-მასივობის იფრინით ეყვივით ამ ნაშთების და საფუძვლიანად გასწმინდობ ნადავლ, რომელიც ხელს უწყობს მათ აღმოცენებას.

ამიტომ არის, რომ ამ მასების საუ გეთსა ნაწილმა მოიძარგვა ის ბასრი იარაღი, რომლისადაც თვითკონტროლა ეწოდება. დღის მუშათა კლასის მოწინავე ნაწილი ამ იარაღით არის აღჭურვილი, მაგრამ არ ემბრა მართო შეიარაღება. საჭიროა გვემა, ტაქტიკა, მანების აქტივობის ორგანიზაციულ კალაპოტში ჩაყენება.



ფოტო—კოვანის

### რკინსახველი რჩევისათვის მივიდა იურისტკონსულთან

სწორედ ეს დიდი აშოკანა აქვს ნაკირბები მუშათა და გლეხთა ინსპექციის. იგი ევლმდებარელობა მასე ს, იგი აძლევს მშრომელთა თვითკონტროლს სწორ, მიხანშეწონილ მიხართულობას. მ. გ. ინსპექციის გეხი სწორედ იქითვე არის აღებული, რომ გახსნეს ამ ფართო მასიური თვითკონტროლის. მასიური კონტროლის მიხარეობა ორგანიზაციის მუშაობის ყოველი დღე მოშობს, რომ იგი ნამდვილად დგება ასეთ დაწესებულებათ. დღით დღე იგი თავის გარ-

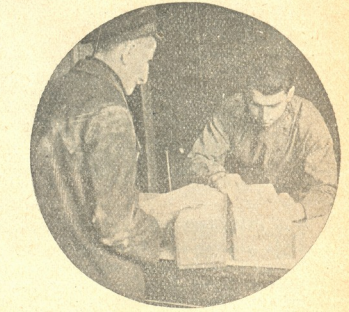


ფოტო—კოვანის

### საინფორმაციო განყოფილებაში გამადლებით მუშაობს მარკეტული. აქ სხვადასხვა განუეთებიანდ გროვდება მუშგლეხინისათვის საჭირო ყველა მასალები.

ენტრალური ადვლი, სადაც ლოდინის შეხედვით თავს იყრიან საცდელ ოთახში მსდობნი მშრომელი, არის საჩივართა ბიურო. სწორედ ამ ბიუროში რაოდენივე საათის განმავლობაში განუწყვეტლავი ერთი მეორეა სტელანია მუქალაქები.

რა აწუხებთ მათ? რაზე ჩივიან ისინი? პირველ ყოვლისა, ისინი სჩივიან დაწესებულებათა ბიუროკრატიზმზე, საქმეების გეკატორებაზე, მათ უყურადღებობაზე და აჯულგილობაზე, შოთხის კანონმდებლობის დარღვევაზე, მუშელდებლობა დენებზე და სხვ. საჩივართა ბიუროს მშრაოი ციფრები მებრეტეკველურად დადადებენ იმაზე, რომ მშრომლის, რაც დღე გადის, უფრო და უფრო ითვებენ მ. გ. ინსპექციის ინსპექციის და მის აშოკნებს. თუ გასულ წელს საშუალოთ თვეში შედიოდა 63 საჩივარი, ეხლა ეს ციფრი გაორჯობებულია. უნანასწელი ორი თვის ითვითი გავაუყვიან, რომ ბიუროკრატიზმის და საქმის განაწილების გამო ბიუროსათვის მიუხარეთავს ცხ მშრომელს, შრომის კანონმდებლობის დარღვევის გამო—112ს. თუ მხედვლობაში მივლით, რომ შრომის კონტროლში შეუღ საჩივართა იანთეარზე მეტი წარმოადგენს იმავე ბიუროკრატიზმის, საქმის გაკანონების. მშრომელთა საქმეებისაში ფორმალური მიღების და გულგრილობის პირდაპირ შედეგს, ბიუროკრატიზმი გამაწუხეულ საჩივართა რიცხვი გადააკარ-



ფოტო—კოვანის

### საჩივართა ბიუროში საჩივართების მიხედვით ფიცხლავ აძლევენ ცნობას.

კრატულ უფუდობართობის კონკრეტულ შემთხვევის აღმოსაფხვრელათ, ამ ბიუროტების კონკრეტულ გამოხატულებების წი აღუდგე საბოთივლათ.

შრომის კონსულიტებთან დაკავშირებულ საჩივრებში არის ითვიტი, რომელიც შევიტრებაში მიყვლილ მოსამსახურეებისგან არის შეტანილი, უფროა რომ მეტ წილად სამსახურის გართობ რჩეობა ჩვენი აპარატისთვის შეუფერებელ უფეს ელმენტები, რომლებსა ბუნება ეგრ გვეუბა ჩვენს საბჭოთა სახელმწიფოებრივი სისტემის გაწმენდის შეუდეკ ასეთი პირები თავს დაჩაგრულათ და შეუთაცუოვილად გრძიანენ



ფოტო—კოვანის

### მსხუტეი კავალერია სინჯავს საჩივრის წიგნებს.

და დასამხარებლად მიმართვენ ინსპექციის. მიტმ არის, რომ მომარგებთა შროის ჩვენ წყავსდებოთ ხოლმე დელდასიურ გლეხინების, ყოველ თავად-აზნაურობას, ძველ სამხედრო პირებს, ყოფილ საწვდელეობას, პრანკვა-იგებს, „პოპაის“ და ფუნდოლის მოყვარულ ქალბატონებს, დიდი გავლენილება და დავიკონება არ არის საჭირო, რომ გამოიღვთ რამდენად გამოსდგვი არიან ისინი მშრომელთა ინტერესების სამსახურისათვის. საჩივართა ბიურო



სხი ოლიგენტიბისათვის უღანძარი, სადაც მათ ხმა რჩება მხედ დაგვიწყობს. ირვითა მუხა, რომელსაც შეკრადის საივარი სასახლე-ოვანდ ირხნის ვაგნი, ოთხ მუხელ საივარი-რანდ 90 პროც. ტიპოგრაფის მოსამსახურეთს, ხოლო 5—10 პროც. ღეშებს.



ფოტო—კოჯანის

**დასკენისათვის ამხ. მარკოვიან. მსუბუქი კავალერია მოხენებას აეთება.**

საჩივრითა ბიუროზე არა ნაღებს როსს ჩეჩნი ციხეების უკუბრუნობასთან ბრძოლაში თანამის ჩეჩნი მუხრეი პრუსა, ჩეჩნი მუხრეგლებითა არბია. ინსპექციის საინფორმაციო განყოფილება განყოფილნი ჰყავს საგანგებო მუშაი, რომლის მოვლითადაც შედგენი თვალყურ აღწერა ამა თუ იმ დაწესებულებაზე მოთხოვნებზე შენიშვნებსა და წერიტს, განყოფილებაში ამ სპეციალურ მუშას გააღადიდდ მუშაობა ეწყვა ნაუბატელი, რომელიც დილის 9 საათიდან ნაუბატელი 4 ნაივრამდე გასეთრებად სტრის წერიტებს, და შუამდგენი წერიტები დაწვრივებლ ეგვაზება ინსპექციის სათანადო განყოფილებებს.

მეტა დასკენი იმაზე, თუ არა დიდ სამსახურს უწყებს ჩეჩნი სოციალისტური მშენებლობის გაუმჯობესების, ჩეჩნი სახელმწიფო აპარატის გაჯანსაღების საქმეს ინსპექციის ფურცელი ჩეჩნი კლავალიტორ გაზეთები, ფურცელი, რომელიც უნებ მასალას იძლევა ჩეჩნი სახარმოების და დაწესებულებების, მათი მუშაობის უარყოფითი მხარეების გამომკვლავებისათვის. მით უფრო დიდია ამ ფურცლის მნიშვნელობა, რომ მასში მონაწილეობს მუხა და გლეხ კოოპერატიონდნა აქტივი, რომელიც ფიხილად ადგენებს თავისთვის სახელმწიფო-სამხარმონო და საზოგადოებრივ ცხოვრების განვითარებას და ამა თუ იმ ორგანიზაციის მუშაობის მსჯავრის სდებს იმის მიხედვით, მისცემს თუ არა იგი კვალავალ ჩეჩნი კავალერის საერთო წინსვლას.

საჩივრითა ბიურო, ინსპექციის ფურცელი და ციკლები კავალერია მუხრეგლებთან არ ამოსურათის ინსპექციის მუხრეგლებთან მისი მონაწილეობის ყველა ფორმებზე, მუხრეგლის მასების და საბჭოთა საზოგადოებრივობის უშუალო მონაწილეობისათვის ინსპექციის კლავალიტორებით მუშაობის შემთხვევითა სხვა ფორმებზე, რომელთაგან ერთი მნიშვნელოვან ფორმას წარმოადგენს ინსპექციის წინაშე მუშაობის საითხებების და კლავალიტორით მუშაობის შედეგების განხილვა მუხრეგლისათვის, ოთხ კრებაზე, პრაქტიკად დაპტიკა, რომ ამ ფორმას ჩეჩნი პირთებში აქვს ნიყერი ნივთები.

ინსპექცი, მუშაობის მასების მონაწილეობის ყველაზე უფრო ციკლებად რგალონი ფორმად იმდება ი. წ. მსუბუქი კავალერის მუშაობა, რომელიც ცენტრალ დასახლებულ კომკავალერის და უპირატეს მუხრე ახალგაზრდობის აქტივობას. მსუბუქმა კავალერად წარმატებით ჩაბარა თავისი პირველი გახადდა ამ უწყვე დაწინაურებულ საბჭოთა არჩევნების დროს. მსუბუქი კავალერის გატაცებულ, ენერჯიკული მუშაობის დიდად მუხრეგლი ხელთ მასების მუხრეგლებს, მათ აქტივობას საბჭოთა არჩევნებში.

არ არჩევნებს შენდვ ყველასათვის უღად გახდა მსუბუქი კავალერის შემოქმედებითი უნარი და მისი უსუსუა საზოგადოებრივი ალილი დადი მოცულობა იქნებოდა, რომ ეს ციკლები ძალი არ გამოიყენებია მუშაობა და გლეხთა ინსპექციისაც, რომელიც სხვებზე ნაღებს არ სპე-

რუბის ახალგაზრდობის უღადვალ ენერჯიას, მის შენაზრო გატაცებას და ენტუზიაზმს.

და ჩეჩნი დღეს ვხვდებით მსუბუქი კავალერის არამდებრივ რაზმს, რომელსაც ინსპექციის სხვა ორგანიზაციებთან ერთად თავის სურვიტ დავალებზე ჩეჩნი აპარატის გაჯანსაღებისათვის წარმოებულ მუშაობის მიმდე ტვირთი.

მსუბუქი კავალერის მუშაობა არ განისაზღვრება, როგორც ბევრს ჰგონია, მხოლოდ ამა თუ იმ დაწესებულების მიმდებარე კომპლექსურე, რომელიც, უნდა ითქვას აპარატით, მეტად ეფექტიანი და ნაყოფიერი.

მსუბუქი კავალერია უშუალო მონაწილეობას ღებობს აგრეთვე მუშაობა და გლეხთა ინსპექციის ორგანიზების გეგმად ნაგოვლებში.

ჩეჩნი გაზეთების მეთვლებით ემასხურებათ, რომ მსუბუქი კავალერია იყო ერთხელთი მიაგავრა ძალა, რომლის დახმარებითაც ამ რამდენიმე კვირის წინად, ე. გ. ინსპექციამ გამოცდილია და შეისწავლა მთხოვნილობა მიღების წესი ჩეჩნი დაწესებულებების. იგივე კავალერია პირველი ამოღდა მუხრეში ე. გ. ინსპექციის, როცა ეს უწყასსენლო შენდა მუშაობა დაწინაურების საქმის გამოცდილება. კავალერის ფიხილ ყურსას და თვალს არ გამოპარავია უნიშვნელო გარემოებაეც კი, რომელიც ავს ვერგების მუშაობა წინ წაითყვება, საბჭოთა-სამხურენო აპარატის გამეურებას.

ამჟამად მიძინარბობს მსუბუქი კავალერის მიერ დაგროვილ მასალის შესწავლა და დამუშავება. იმდე უნდა ეციქონით, რომ ამ მასალის მიღებულ დასკვნებზე დადებმა სასუქმალდ ბრძოლას მუშაობა დაწინაურებისათვის.

კავალერის როლი ბიუროკრატიაშია, დაუფრობასთან, მეტანობასთან და მსგავს ბიუროკრატულ მოვლებთან ბრძოლაში იმდენად მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, რომ ს. კ. ბ. (ბ) ა. კ. სალოტი საკობრეტო კომისიის 2-4 პუნქტებში საჭირო დაინახა მოქმდის საგანგებო მოხსენებად მსუბუქი კავალერის მუშაობის შესახებ და ბიურო მთელი რიგი განწყვეტილებანი, რომლებიც მოთხოვნებივლიყვედ მსუბუქი კავალერის მუშაობას, ამ მუშაობის შედეგად გაუაროთებას და გაღრმავებას, როგორც სოფლად, ისე ქალაქად.

ამაზე ნაღებს ნაყოფიერი არ არის ქვედა პარტიულ და პროფესიონალურ უღადვლების მონაწილეობა, რომელმაც აჩვენა იმდენი ფართო მასალით მიიღო, რომ იგი უწყვე გახდა ინსპექციის მუშაობის ერთ-ერთ მთილიად მეთოდად. მართლ ს რათ დიოს, რომ პარტიულ და პროფესიონალური ძირითადი უღადვლები ეწყვიან სისტემატური მუშაობას იმის გამოსარყვავით, თუ რამდენი ტარდება ცხოვრებაში მუშაობა და გლეხთა ინსპექციის გამოცდილების შენდვ გამოტანილი დადგენილებებით.

თუ ამას დ უმატებთ იმას, რომ ქალაქის საბჭოებთან მოწყობილია მუშაობა და გლეხთა ინსპექციის სექციები, რომ ასეთი სექციები გადამწყვეტილია მოწყვის სარაიიანი ადამსრულეზელ კომიტეტებთან და სასოფლო საბჭოებთან (საბანია პოეტიკი უწყვე შედგენილია და დასამტკიცებლად წარდგენილია ამიერ-კავკასიის ციკის პოეტიკიუში), ჩეჩნი მივიღებთ მასობრივ-ბრძოლის სამოყალბებულ სისტემას, რომელიც მთელი სახელმწიფოებრივი ცხოვრის გაჯანსაღებისათვის წარმოებულ მუშაობის დას. ყოფნდნ ქვაკუთხედს და სოციალისტური მშენებლობის წარმატების უღადვს ფაქტორს წარმოადგენს.

ამჟამად მიძინარბობს საგანგებულ თესვის კამპანია, რომელიც არის არა მარტა სამხურენო ხასიათის ღონისძიება, არამედ დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობის კამპანია. რასაკვირვლია, ინსპექცია ვერ დარჩებდა ამ კამპანიას გარეშე. წარსული თესვის კამპანიაზე ჩეჩნი სახელმწიფო და კოოპერატიული ორგანიზაციების აპარატის მოუხმელობისა და უღრნობის გამო, ვერ გამოიყენა შესაფერი ნაყოფი. ინსპექცია იკვლევს ყველა იმ მიზეზებს, რომელთაც და-აპარატის წინაშე დიდი კამპანიის წარმატებით დაშთავება, და ამვე დროს ამოვიგებს ღონისძიების კამპანიის შემავრცელებლ გარემოებათა ასაკილებლათ. ამ საკითხზე მუშაობს არა მარტა ინსპექციის აპარატი, არამედ ის მასაც, რომელსაც უშუალო კავშირი აქვს ინსპექციისთან. იო-სამი დროს წინათ ინსპექციის შენდა თაობაობი, რომელმაც არა მარტა დასახე პრაქტიკულ ღონისძიებებზე თესვის წარმატებით ჩატვირისათვის, არამედ გამოცემა მუხრე, (მათ შორის ახალგაზრდები) კამპანიის ხელმძღვანელობის გასაწყვეთ ადგილებზე.

არის კამპანია, რომელიც ხელმძღვანელობა უშუალოდ ინსპექციის ყველაზე სტრუქტურული და საბჭოთა აპარატის წინდა. საშიშრო მუხრეობა საბჭოთა კავშირის სხვა ორგანიზაციებში კია ხანია სწარმოებს. ა. წ. 1-ლი პარტილად აპარატის წინდა დაიწვება საკოოპერატიულიც.

აპარატის გაუმენდა ბ. გ. ინსპექციის გენერალური ამოცანაა ამჟამად.

ეგელი წყობილობის მუხრეგლებობა სხვა ორგანიზაციებზე ნაღებს არ ამიძიებს საკოოპერატიული სახელმწიფო, პროფესიულ, კოოპერატიული და საზოგადოებრივ ორგანიზაციების აპარატს, რომელიც ერთხელ და სამუდამო უნდა გაიქმნინდო სოციალისტური უღრნა და გაზრუნული მენტიბლისაგან—ყოფილ მემამულეობას, კერძო მუშაობიბლებსა, მეფის თაბიარობის ძალილ თანამდებობის ჩინოვნიგებსა, გასწორებულ ბიუროკრატებსა და სახალხო ქონების პროფესიონალური მფლობელებსაგან.

მაგხათან მუხრეგი თანამშრომლობის, მათთან განუწყვეტელი კავშირის საშუალებით ინსპექციის უწყვე დაგროვილი აქვს მასალა წყნდნისათვის: მაგალი ეს არა კარა. საბჭოთა აპარატის გაუმენდა მეტად რთული და სასაქმის-მეგული ამოცანაა იგი წარბეჭობის ჩატარდება მხოლოდ იმ პირობით, თუ საკონტროლო ორგანიზებთან ერთად მასში მონაწილეობას მიიღებს ჩეჩნი პარტიკრატული საზოგადოებრივობაც. აპარატის გაჯანსაღება გეგმისმომბს არა მარტა ღირისი ოლიგენტიბის გათვალისწინება აპარატინად, არამედ მის შექმნის მუხრეგის, გლეხების, პროფესიულ და გლეხურ ახალგაზრდობის და შრომელ ქალების საუფროსო წარმომადგენლებით. აუცილებელია აპარატის პირადი შენადგენობის შემოქმედას და შეჩერევაში მონაწილეობა მიიღოს ამა თუ იმ უწყასსენალ ახლო მიდგომა საზოგადოებრივობას. (მაგ. კოოპერატიული აპარატის შ მომუშაობის კოოპერატივის წყვეთა აქტივობა, განათლების ორგანიზების წყნდნა—განათლების მუშაობა კავშირმა და სხვა).

სწორედ ამ მიგორი თანამშრომლობას ეყვარება ის გეგმა, რომელიც ეხლანან დაამუშავა მუშაობა და გლეხთა ინსპექციამ და რომლის



ფოტო—კოჯანის

**ამასაც „აქწენიეს“ და საჩივლელად მიიღავ.**

განთრეცილებლასაც უსრულეყოფის მხოლოდ პროფესიონალი საზოგადოებრივობის აქტივობა, ამ საზოგადოებრივობის დანიჭრებება აპარატის გაჯანსაღების პრაქტიკულ საკითხებში. მასების აქტივობებზე დამოკიდებულ აპარატის წინდის განარჩევათი დაგროვიებება.

თავის აქტიური მონაწილეობით აპარატის წინდაში მშობიებობა მთხოვნილად უნდა და-აქტივობის, რომ ბ. გ. ინსპექცია ნამდვილათ არის მასობრივ ცენტრის ტიპის.





## ა. ს უ რ ხ ა ტ

ოქტომბრის დღემა რევოლუციამ ძირითადი გარდატეხა მოახდინა სომხურ ლიტერატურაში. უწყინაო ყოფილა მან შესვლა სომხური ლიტერატურის განვითარებას და შემდეგ არსებობის ადგილი, შემდეგ ისე, როგორც სხვა საბჭოთა ქვეყნების ლიტერატურას, ახალი შინაარსი მოუბრია მას.

ოქტომბრამდე სომხური ლიტერატურა მრავალი საუკუნის განმავლობაში უშუაგოდ კავშირებში ერთარდებოდა ი. ე. გონივრული საბჭოთა სამხედრო ღირებულებას. ამერიკა-კავკასიაში სომხური ლიტერატურა წარმოიშვა დი-ფთარდებულ მხედრობის თილისსში და გაწვირობის რეჟიმში. ამირი-კავკასიის და გაწვირობის-სამრევლო ცენტრალური და საგარეო-სომხური მხედრობის ბურჟუაზია და ბურჟუაზიული-საწვრილო რევოლუციური ინტელიგენცია, რომელიც იმდენ ბურჟუაზიულ ემსახურებოდა. სწორად ამ ყოვლისადაც გააქტიურებულ კლასის მიერ. პოლიტიკური და კულტურული ცხოვრება ახლო მი ტერიტორიის მიმართ, რომელიცეც ხალხის კომპაქტური მასა მოხსობოდა, ეს ცენტრები „კოლონიზაცია“ წარმოადგენდნენ. ამ სექციების მიერ კულტურულ, სამხატვრო-ლიტერატურულ ცხოვრება—თეატრი, მუსიკა, მხატვრობა, ლიტერატურა და ხელოვნების სხვა სახეები არაფორმალური კავშირით, არაფორმალური ურთილო ურთიერთობა არ ჰქონიათ პიროვნისათვის, სადაც ხალხის მასა მოკლებული იყო ყოველგვარ კულტურულ პირობებს.

ოქტომბრის რევოლუციამ დაამხინ ბურჟუაზიის კავშირები, გააღიარა სომხური ლიტერატურა განვითარების ახალი ეტაპის დასაწყისად და მისი განვითარების ბაზისად გადააკეთა სომეხეთი, სადაც სტეპობის სომხეთის შრომითა კომპაქტური მასა—მუშები და გლეხები.

ქვეყანაში პირიდან რევოლუციის წინ სომხური ლიტერატურის ისე, როგორც მას ქვეყნის ლიტერატურაც, ბურჟუაზიული ინტელიგენციის ნიშნ ქვეშ ერთარდებოდა. ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ, ამირი-კავკასიის საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე, გაბრწყინდა მხედრობის კლასის ლიტერატურა დასაწყისად იცოდა გაწვირობით. თუ თვალს გადავაყვებთ უკან წინა წელიწადში ოქტომბრის რევოლუციამდე, აგრეთვე დაწინაურების ბატონობის წლებს, დავინახავთ, რომ სომხური ლიტერატურა, როგორც ხელოვნება, სულთმობილოდ მდგომარეობდა იყო. ხოლო ინტელიგენციის დიმი დაოს სომეხების ბურჟუაზიის და მის მკერძილო მიერა და მხედრობის მიერა. მხედრობის მიერა განწვირობის შემდეგ მასში და ამ დროის მიერა ინტელიგენციის მიერა სხვა სხვადასხვან შემდეგ მხედრობის რეჟიმში, თურქეთის სომეხთა, განმანათლებლობის, ისევე როგორც ხელისუფლების ნაციონალისტების მიერა და ეს ბრძოლის ჰანგენი ცხოველ განმართდა სოველიზაციის ნაციონალისტური მოწამებულ ატმოსფეროში.

როდესაც დიდმა რევოლუციამ დაიქუხა, მთელ სომხურ ნაციონალისტურ ინტელიგენციას და კერძოდ მწერლებს გზა აებნათ. ნაციონალისტურ ნაუქუში მოქცეული ცხოვრება უკვე აღარ ითვლიდა შემოქმედების სტიმულს, ხოლო დიდმა პოპულარულმა რევოლუციამ კეთილად განამართო უფრო „ემპატსენე“, დემოკრატიულად განწვირობა, წერილობით-ბურჟუაზიული მწერლებს, კი, რომელიც ბურჟუაზიულ კლასს ემსახურებოდა. პირიქით, ოქტომბრის რევოლუციის მიხედვით ხედავდნენ დასაწყისად რევოლუციურ ურებას, თავიანთი ეროვნული მსწრაფებისა და იდეალების დასაცემას. ოქტომბრის და განსაკუთრებით საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამ უკვე ქვეყანაში პირდაპირ თავებურ დაწვია „კრიკს“ და „კანონობის“ ბურჟუაზიულ მემბრებში, თავდაყირა გადააბრუნა მთელი მათი იდუარ-პოლიტიკური ცხოვრება.

ერთი სიტყვით, სასტიკად დამარცხებულ კლასის ერთად ყველგან მისი ლიტერატურაც, მისი პოეზია, მისი იდეალები.

შემდგომ კლასის მიერა ბოლო, როდესაც ჩვენი ქვეყანამ განმდგინა იქნენ მუშებისა და გლეხების მტრები და იქ საბჭოთა ხელისუფლება დასდგინდა.

რევოლუციის ცხოველმყოფელმა სიომ დატბერა მოუღის ჩვენი ქვეყანას და შემოქმედებით მოწამებში ჩაება მხედრობის მსახურ და მათთან ერთად მწერალი ინტელიგენციაც და ყველა ის, ვინც პროლეტარულ რევოლუციას შეედადა განმართებულ ხალხთა განთავისუფლებას საკუთარი და უცხოელ დამხმელებელთა უფლისაგან, მშენებლობის უნაბემა მუშუხინაში მოიცვა.

საბჭოთა სომეხთა სწრაფად იწყო ძალების მოკრეფა, და მომეც თესაბელობის მშრომელად და რუსეთის ძველადმოქმედი პროლეტარიატის დახმარებით ის შეუდგა პოლიტიკურ და სამეურნეო ფორტის განმტკიცებას. ამ ორი ფორტის განმტკიცება ბუნებრივ პირობად გადაიქცა მესამე ფორტის—კულტურული ფორტის—განმტკიცების უზრუნველსაყოფად. კულტურული ფორტის არსებობა და უზრუნველყოფა აკეთო იყო, რომ ლიტერატურულ ცხოვრებას თოვად დავიწო სიდაბლობს მდგომარეობისაგან თოვად შეეცვალა თავისი შინ არსი და პროლეტარიატის იდეებთან დაეკავშირებია თავისი შემდგომი განვითარების გზები.

ეს იქმნებოდა ახალი პროლეტარული კულტურული ცხოვრება იმ ქვეყანაში, სადაც ბურჟუაზიული კლასის ბატონობის დროს არც თეატრი იყო, არც მუშები, არც პრესა და, თავის თავად იგულისხმება, არც ლიტერატურა. მარად ყოველგვარ ეს საბჭოთა სომეხთი იქმნებოდა განსაკუთრებით მწელ პირობებში. იმ ქვეყანაში, რომელიც სასეხით გააბრტყელებული იყო მისი პირობითი განვითარების მიერ, რომელიცეც სრულყოფითი არ არსებობდნენ მატერიალურ-ტექნიკური და კულტურული შესაძლებლობები.

საბჭოთა სომეხთა მოუხედავად, საბჭოთა ლიტერატურამ თავისი არსებობის მოკლე ხანში სულ რაღაც 6—7 წლის განმავლობაში,—უდიდეს ნაბიჯს გადადგა წინ. განსაკუთრებით უნდა ითქვას ეს პროლეტარულ ლიტერატურაზე, რომელიც მნიშვნელოვან წარმატებას მიიღო ჩვენი სინამდვილის მატერიალურ ჩამოყალიბების საქმეში. ეს სინამდვილე უნდა „აარეგობ“ არ იყო, მაგრამ ეხლა კი ყველგვარად გადაიქცა.

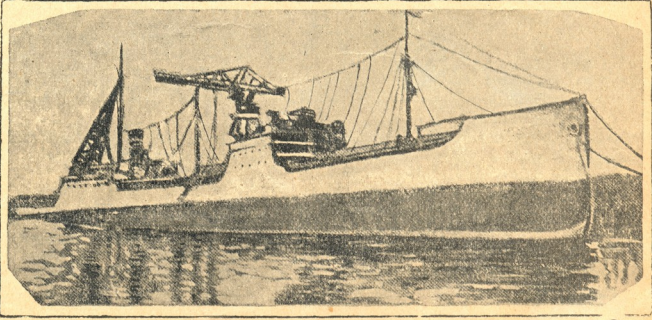
რა ლიტერატურული დაგაფუფუნებია არსებობენ ამეგამად საბჭოთა სომეხთში ამ რამდენიმე წლის წინანდ რევოლუციის დარს, „სომეხთის მწერალთა კავშირი“, რომელიცეც შეიქმნა თითქმის ყველა ძველი მწერლები, შედინა ისეთებიც, რომლებსაც მხოლოდ შორეული დამოკიდებულება აქვთ ლიტერატურისათვის (მაგალითად, ისეთები, რომლებსაც მთელ თავიანთი სიცოცხლეში რამდენიმე წერილი დაუწერილი და ორი-მასი თარგმანი დაუწერილიათ), ამ კავშირის ახსიათებს

სრული უშუაგობა ლიტერატურული შემოქმედების სფეროში. ამ ჯგუფს დღემდე არ გამოვიტარო ერთი ისეთი ნაწარმოები, რომელიც ჩვენი რევოლუციური სინამდვილეს ხატავდეს. ამ კავშირის უაყურებო შემოღება იმითაც აიხსნებოდა, რომ მის წევრების ურავლესობა უკვე გაკლარავებულია და ბუნებრივად, რომ არ განთავსდეს მსწრაფად შემოქმედებითი მუშაობასაც ახალი ნაციონალისტური მშენებლობის პირობებში. მათ მხოლოდ ის აკავშირებს ჩვენი წყობილებითარობაში, მათი წარმოდგენით, საბჭოთა ხელისუფლების მემბრებით „სომეხთის ხალხს“ მთავრად „თავისი წერილი“ არსებობის უზიშრობაში და „თავისი ეროვნული კულტურის განვითარების საშუალება“. თავისთავად ცხადია, რომ ეს წმინდა ნაციონალისტური მიდგომა, რაშიც იგიაველი ნაციონალისტური ტენდენციები, რომლებიც ჩვენი პირობებში მოკლებულინი არიან იმის საშუალებას, რომ ლიტერატურული ფორმებში ჩამოყალიბდნენ. მაგრამ კავშირმა მანაც მთავრად მანდენიმე საკარო გამოცვლა, რომლისც დროს თავი იჩინა მათმა „არაკლასობრივმა“ დემოკრატულმა „სომეხთის ერისაში“, როგორც რაღაც მთლიანად და განუყოფელი ერთეულსადაც, გამოირკვა აგრეთვე მათი რეპუტაციონარ-ნაციონალისტური მხედრობა მატერიალურ ლიტერატურასა და ხელოვნების ამოცანებზე.

„მწერალთა კავშირის“ განცალკევებით დგანან ძველი ცნობილი მწერლები—მირავანად და ავეტიკ ისაიანი. პირველი რეალური ორმანისა და დრამატული ნაწარმოების ავტორი, მწერალი—დიდი ლირიკოსი და დიდი ორმანის „გულკ კარო“ ავტორი. ისინი დიდ ხანს სტივერობდნენ პროლეტარულ, დაბრუნებულ ჩვენი და მათი ჩვენი საბოლოო თანამდებობად გა-მოცვლებულ თავი. მირავანადემ თავი იჩინა კომედიით „მოგვიანის ნათლობა“. რომელიც ხატავს სომეხთის ბურჟუაზიული ინტერაკიის სრულ განბრუნის სურათს. ავ. ისაიანს კი ჯერ კიდევ არ მოუცია არაფერი ისეთი, რაც ჩვენი საბჭოთა სინამდვილესთან იყოს დაკავშირებული, თუ არ ჩავთვლით მის წმინდა პოლიტიკურ გამთავლებს ჩვენი პრესაში.

მთელი ლიტერატურული ჯგუფი, რომელიც სომეხები არსებობს, არის ის თანამდებობა ჯგუფი, რომელიც „მშრომელ მწერლებს“ უწოდებდნენ თავს. ამ ჯგუფის წევრების განსაკუთრებით მატერიალური მწერლები (მათ შორის კრიტიკოსებიც არიან) იქნენ პროლეტარულ მწერლებთან მახლობელი თანამშრომლობის მისწრაფება. მათ შორის ყველაზე უფრო ნაციონალიზმ უნდა ჩათვალდნ და დემორჩიანი და სტ. ზორიანი, ნაწილობრივ ე. ტოტოვეციცი: უნდა

## გვენი „საბჭოთა კავშირის ნათობის სინამდვილე“



„ვენი ზღვის ნავთის სახლი დღლიტი გამდინდა ახალი თბიანადი გემით—საბჭოთა კავშირის ნავთის სინამდვილე“, რომელიც ავეტიკ ისაიანის ნაწარმია. მისი წყალწყვე ზღვის 10.000 ტონას და უშუალოდ ერთმანად აღმდენი ხარისხის ნაწარმია წლებსა. „საბჭოთა კავშირის ნავთის სინამდვილე“ უკვე შეუდგა მუშაობას—ტუასანდენ თვისანი წილი ნავთის პროდუქტების პირველი პარტია.



თქვენს, რომ ლიტერატურულ თანამგზავრობა რიგში საერთოდ დიდი არ არის, მაგრამ მათ შორის არიან ცვლილებითი მწერლები, განსაკუთრებით პირველი ორი, რომელთა ნაწერები ჩვენს პერიოდულ გამოცემებში იბეჭდება. მათ ნაწერებს სახელმწიფო გამომცემლობაც უშვებს ცალკე გამოცემებად.

ზემოთ აღნიშნული თანამგზავრები აქტუალურ თემებს ეტყობა; ისინი ხატავენ ძველი და ახალი ეპოქის, ახალი და ძველი თაობის შეტაკებას საბჭოთა სინაშელების პირობებში. მაგრამ პროლეტარულ მწერლობისავე ისინი უშთაბუჟსდ იმით განსხვავდებიან, რომ მკაფიო კლასობრივ მიდრეკილვებში იხიან სოციალურ მოვლენებთან, თანამგზავრების იმ საკითხებთან, რომლებიც საბჭოთა და პროლეტარულ საზოგადოებრივობას აღუდგენენ. მაგრამ სამართლიანობა მოითხოვს რეალურად, რომ ისინი სცდილობენ მისდინონ ადვოკატივას, შეივლინონ რევოლუციური კლასის მიმწარაგებანი, უშუალოდ დაუვყარონ რინდენ მას. დ. დემირიანს ეს მისწრაფება განსაკუთრებით მკაფიოდ იჩნევა მხატვრულ ნაწარმოებში „ნაცრობნი“ და მოთხრობებში, რომლებიც დაიბეჭდა ჟურნალებში „ლიტერატურის სადარჯოზე“ და „ახალი გზა“, ხოლო სტ. ხორიანს „ბიბლიოთეკის გამგე“-ში, „რევოლუციის თანგედიმარე“-ში და მოთხრობაში „გაითადობის კონძე“-ს, რომელიც ამჟამად იბეჭდება ჟურნალ „ახალი გზა“-ში—„ნორ უგა“-ში. თანამგზავრობა მემარცხენელ გადახრა აშკარაა. ჟურნალების ღირსია აგრეთვე ვ. ტრატვიენცის მოთხრობები („ამერიკული ქალი“-ს კრებულში და სტატია „ადვოკატი ბუბონინი“-ს), რომლებშიაც გარკვევით სწინა ადვოკატის გადახრა მარცხენი, როგორც ვხედავთ, მემარცხენე თანამგზავრობა წარმატება თვალსაჩინოა, მაგრამ მათ კრვედებით უნდა იმუშაოს, რათა დასძლიონ მიუღიო როგი ტრადიციული შემოქმედებითი პრინციპები და ჩამოაყალიბონ ახალი, რევოლუციური თანამედროვეობის შესაფერის პრინციპები.

დანარჩენ თანამგზავრებზე არაფერს ვიტყვით, ვინაიდან მათ სიმშენში არ გამოუჩენიათ თავი რაიმე თვალსაჩინო, სოციალურად მნიშვნელოვანი ნაწარმოებით. რაც უშვებდა იმ თანამგზავრულ ლიტერატურას, რომელიც სიმშენში გარეთ იბეჭდება (ბიბლიის, ბაკო), ჩვენ მას სხვა დროს შევხვებით.

გადავიხედ პროლეტარულ ლიტერატურას, რომლისიც უკვე დიდი მძიკეტი პოპულარული უჭირავს და მთელი თავისი არსებით გამოაჯგუხების გზაზე შედგებოი. იგი განსაკუთრებით ამ უკანასკნელ წლებში გაიზარდა. ასასრულ უკვე გამოვიხედ საესებით ჩამოყალიბებულ და მმწიფებულ პროლეტარულ პროზაიკურს და პოეტებს. პროლეტარული ლიტერატურის წარმომადგენელთა შორის ვხედავთ მთელ რიგ ისეთ მწერლებს, რომელთა შემოქმედება რევოლუციურ კლდე დაიწყო. მაგალითად: აკ. აკეთიანი, არხი, ჩარტკვი, ვატიკი, ანუშავე, ფრანკანი, აბოვი და სხვები. ახლებდები: ალაზანი, ასკანი-არაქსი, არბენი, მარო, ნიროზევი, სპირიანი, ივო მელიქიანი და სხვ. დამახასიათებელია, რომ მთელი ახალგაზრდათა, ყველა ახლად გამოსული ლიტერატურული ძალა მთლიოდ პროლეტარულ ლიტერატურას ენებადა და გვერდს უშლის მწერალთა დანარჩენ ორგანიზაციებს და ლიტერატურულ მიმართულებებს. აქედან თითქმის გამოდის შედეგი დასვენა (ჯგურ-გრავობით თიორიული): აღნიშნული ორგანიზაციები და მიმდინარეობანი უნდა გააქრონ თანამგზავრობა ძველ თაობასთან ერთად და ლიტერატურული ასპარეზი უნდა დაუთმონ რევოლუციური კლასის ერთადერთ გამომავალს—პროლეტარულ ლიტერატურას.

პროლეტარული ლიტერატურა, როგორც კულტურული რევოლუციის ერთ-ერთი და მთავარი იარაღი, იხრუნდა რიგებრივად და მართისობრივად. იგი გამოახატავს ჩვენი სოციალისტური მშენებლობის ცალკე მხარეებს, ეტება იმ მოვლენებს და პრობლემებს, რომლებიც ჩვენს საზოგადოებრივობას აღუდგენენ. ამრიგად, იგი

თითონ არის მშენათა კლასის მიერ წარმოებული მშენებლობის აქტიური მონაწილე, ამ მშენებლობის ერთ-ერთი ნაწილი. ის თქვენ უნდა, არ უნდა ვიფიქროთ, რომ ყველაფერი უმტკივნეულად მიმდინარეობს, საშინაო გადახრების და გულგატეხის განწყობილებების გარეშე. მაგრამ პროლესის ღირსიძებების მუშებებით საერთოდ აღებულა სწორი კურსი, პროლეტარული მწერლებით თითონ განიცდიან მშენებლობის პათოსს. ამასთან მთავარი არი პროლეტარული ლიტერატურული მიმართობისა, რომელიც მშრომელთა დიდთა მასების ფსიქიკას აძლევს მიმართულავენ სოციალიზმსავე, კომუნისტსავე.

პროლეტარული ლიტერატურა ჩვენში ოკტომბრის დღეებში რაღაც უწყვილა: პროლეტარულ-შრომითი მოტივები უკვე იმ წლებში იბეჭეტა, რაც განჩნდენ სიმთერ ლიტერატურაში. ეს მოტივები პირველად გამოჩნდნენ მუშათა მიმართის განთიადზე, განსაკუთრებით 1905 წლიდან. პროლეტარული ლიტერატურის აღმჩნეული პერიოდის წარმომადგენელი იყვნენ აკ. აკეთიანი და პოეტი ქალი მუშანიკ კუვიჩინიანი. უფრო გვიან არაზი, ერთ-ერთი პროლეტი პროლეტარული პროზაიკოსი. მას მოჰყვა აკ. აიკენი. მშრომელთა საბოლოო გამაჯგუხება—ი ჩვენი პირველი პროლეტარული მწერლების ლიტერატურულ ნაწარმოებთა ლიტერატორი.

მიუხედავად მთელი რიგი მიწვევების ამ დარტეში, ჩვენ გვქონდა პროლეტარული ლიტერატურის მხოლოდ ჩანასახები. პროლეტარული ლიტერატურის შექმნა და მისი შესაძლებელი აყვავება გუფუნვის პროლეტარული რევოლუციის ხანას, დიდი ოქტომბრის ოპიუს დასაწყისს.

ოქტომბრის შემდგომი პროლეტარული ლიტერატურის პირველი რიც იყდა ახასიათებს უფროდესი ახსტრატული, კოსმოზი, „ფულავინიში“ და სკამბოდ დიდი „პოლიტეკური თარხელთა“-ს. ადგილი არ ჰქონდა ახალი რეალური პირობების კონკრეტულად ათვისებას, მაგრამ ეს უშთაფერსად მოუბას ახსიათებდა. ხოლო პროლეტარული პროზა, რომელიც რიგ გვეხედდა პირველ „პროლეტ“-ს, ამერკ-ფუკსიანი საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგინდან, ამხ თუ იმ სახით გამოახატულა ჩვენს რევოლუციურ სინამდვილეს და იყენებდა შემოქმედების რეალისტურ მეთოდებს. ამ რეალისტური პროზის წარმომადგენლად გამოვიდა პროლეტარული მწერალი არხი.

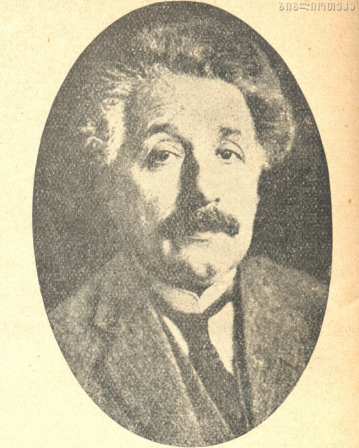
თანდათან, ჩვენმა პროლეტარულმა მწერლებმა ეს განყენებული საწარმოებლები მიატრევს და ცხელ გვეყან მთელი რიგი პროზაიკოსები. (ბგერი პოეტი არხაზევ და ვადიდა), რომლებიც აგრეთვებენ კონკრეტულად მიუდგენენ ახალი ცხოვრების თემებს.

პოეზიაში ყველაზე უფრო თვალსაჩინო ფიგურას წარმოადგენს ვიკტორ ჩარტკვი. თავისი შემოქმედებით მუშაობს ათი წლის განმავლობაში მან შექმნა საკმაოდ მრავალი მხატვრული ნაწარმოები. ამ ნაწერებში, უშთაფერსად პოეტიკში, პოეტი უმჯობესად ოქტომბრის, სამიქალაქო ხანის ეპოქას, რომელშიც თითონ იღებდა მონაწილეობას, შეედეგ შენებლობს ინტუიციას, ერთი სი სვით, ფუნხ დამდგარი პროლეტარიატის გვირგვინ ვაკოსს. მანვე დასწერა სკვეთისუ საკრთა პროზად სიმშენის ნაციონალისტურად, დაწამებული („პარიის ქვეყანა“).

მიწიფებულნი პროზაიკოსია ალაზანი, რომელსაც აქვს მთელი რიგი მოთხრობები მუშათა მასის ცხოვრებით, ფარავნა-ქარბის ყოფ-ცხოვრებით („არმაკ აკეთიანი“, ნაწილობრივ „დუბრეტია“-ს). უნდა აღინიშნოს, რომ ალაზანი ერთ-ერთი ისეთი მწერალია, რომელიც თავის თემებზეც მასალას მუშათა ყოვად-ცხოვრების გაშუქებით აფართოებს.

მწებრი—გამოჩენილების გზაზე შემდგარი აღმოსავლეთის მესამისა. ვასულ წელს მან გამოეშვა ლექსთა კრებოლი, რომელსაც უძღვინის ჩაგლოდ ნახლების ნორმალსა მაგვარულთა წინააღმდეგ, მარტის მწარმოებში ვიტყვინს ახასიათებს ფორმალური მიწვევები, მას აქვს თავისეული სტილი, ფერად აღმოსავლური კანარი, რაც განსაკუთრებულ ვლფერს აძლევს მის პოეზიაში.

დიდი პროზაიკოსია აკილ ბაკუნი, რომელმაც მოგვცა მთელი რიგი მოთხრობები ზანგეზურის სოფლის ცხოვრებიდან, ერთი სატრავა ნაციონალიზმზე („კონტან მარა“-ს), ამჟამად იბე-



ალბერტ ენსტეინს, გამოჩენილ გერმანელ მეცნიერსა და ფიზიკოსს, ვერცხვრედებული „შეფარებულბის თეორია“-ს ავტორს და აღნიშნულან 50 წელი შეუსრულდა მიმდინარე წლის მარტში. 1921 წელს ენსტეინის ნობელის პრემიით იქნა დაჯილდოებული თავისი შრომებისათვის. მისი თეორია ერთხელ კიდევ ბრწყინვალედ დადასტურდა ცდამ, რომელიც ამ რამდენიმე ხნის წინათ ამერიკელმა მეცნიერმა მაიკელსონმა ჩაატარა.

ქვდება მისი დიდი ნაწარმოები „წიელი ქვანია“ („კარბონი“-ს). ამ მწერლის პირველი პერიოდის—1925 წლამდე—ნაწერები პროლეტარული არ არის. ამ პერიოდის ნაწერებში სწინა ავტორის სოციალური დაღუპვის გზაზე შემდგარი ძველი სოფლის პატრიარქალურ ცხოვრებასდმი, ამ ნაწერებში ვერ ვხედავთ კლასობრივ მიდრეკილას. მისი ლიტერატურული მუშაობის შემდგომი პერიოდი თვალსაჩინოდ იცვლება. აქ უკვე ვხედავთ სოფლის სოციალისტური ფენების კლასობრივ დამარცხობებს.

სამწუხაროდ, ჩვენ ვერ შეხვებით სხვა პროლეტარულ მწერლებს, რომლებიც ყურადღების ღირსნი არიან. წერილის ფრაგმენტი ამის სასურულებას არ გვაძლევს.

ვიტყვი მხოლოდ, რომ ჩვენი პროლეტარული ლიტერატურა, რომელიც გარემოცულია წერილ-მურყავნილი მიზეტული მითითებით, და-წერილ არ არის იმისავე, რომ მისი ზოგიერთმა წარმომადგენელმა მტრეყობა და გადახრა არ გამოიჩინოს. მემარჯვენე გადახრამ იპოვა თავისი ადგილიმხატვრული პოეტი მარო, რომელიც უფოედ დაჯილდოებულია შემოქმედებით ნიკით. ჩვენი სოფლის ჩამორყეობილობამ დაავთობა იგი, ამით ახსინება ის, რომ მან სწამა პროლეტარული ცნობა, აქედან გამომდინარეობს იმ მოტივების, რომლებიც ჩვენი ქვეყნის ზოგიერთი კონტრ-რევოლუციური ელემენტი განმეპობლი ფენების მისწრაფებებს ეთანხმება.

მემარჯვენე გადახრა ფრად რეალურია. იგი დაძლეულ უნდა იქნას პროლეტარული ლიტერატურული ფრანტის კოლექტიური ღირსიძეებებით.

ერთკაც და თეთრკრებიც—აი ის სწორი ჩვენი, რომლებითაც ხელი უნდა შეუწავთ პროლეტარული იდეოლოგიის სიწმინდის დაცვას ამ ლიტერატურაში.

ლიტერატურული სექციები და სიმენ პროლეტარულ მწერალთა და თანამგზავრობა გგუფენი და სექციები არსებობენ თბილისში და მარაში: სექციები საქართველოს და აზერბეიჯანის პროლეტარულ მწერალთა ასოციაციებში. მაგრამ მათ შესაბამე შედეგ.



# საქართველოს მუზეუმის კოლექცია

## ხალღური წარწერა

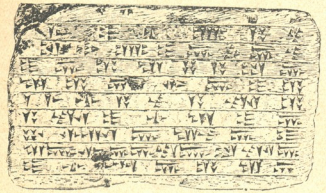
### ბ. ჩიბაძე.



საქართველოს მუზეუმის არქეოლოგიურ განყოფილებაში დაცულია ერთი ობიექტი ფორმის ქვა, რომლის განივ 78 სმ., სიმაღლე 50 სმ., ხოლო სისქე 49 სანტიმეტრის უდრის. ეს ქვა ჩამოტანილია ტ. ვანიდან (თურქეთი), სადაც იგი ამ ქალაქის უძველესი დროის ციხის კედელში ყოფილა დატანებული მის

მოწყობილ წყალსადენები, საფენდუკობენ (თავსმადარი სახლები) და სხვ. აღსანიშნავია, რომ მენუს დროს გამართული წყალსადენი, რომელიც შორეულ წყაროებიდან ბაიანს დღე-ქალაქს სასმელ წყალს აწვდიდა, დღემდე დაცულია და ამ წყალსადენით აწვდიდაც სარგებლობენ ქალაქ ვანის მცხოვრებნი.

„ციკლოპურ“ რიგზე აგებული (შეადარე ხეცურული „დაკრილი“ წყობა); 3) სამელოპიკო და წყალსადენთა ნაშენობანი (ხალღურად „პილი“), რომელია აგებულ ლეგენდები დედოფალ სემირამიდას-შამირის მიაწერენ (შეადარე ჩვენს ერგეთ წოდებულ თამარ მეფის არხები არაგვზე, ალახანზე და სხვ.) და



### ხალღური წარწერა

(საქართველოს მუზეუმის კოლექცია)

წინა გვერდზე ცხრა სტრიქონად ამოკვეთილია ხალღური ლურსმული წარწერა, რომელიც ხალღურად იკითხება ასე: „მე-ი-ნ-უ-ა-შე-ი-ნ-უ-პ-უ-უ-ი-ნი-ნი-ნი-შე-ი-ნი-ეს-ი-ხ-ა-ღ-ნ-ი-ს-ი-ე-რ-ი-ნი-ნი-ი-ე-მ-ნ-უ-ა-შე-ა-ღ-ი-ე- ა-ღი-ი-ნ-ს-ი-ი-ნი-შ-ა-რ-ი-ნ-ს-ი-ნი-ი-ს-ი-ირ-ნი-ნი-ი-ტ-ე-რი-ღ-უ-ღ-ი-ნი-ი-ნ-უ-კ-ა-ნი-ე-ს-ი-ნი-ა“. წარწერა პირაობით ითარგმნება: „მეხუამ, შამირის შვილობი, გვეტირად ავაგე ეს განსაცემებელი; მეხუა ამბობს: ყოველი სამარხი-გვეტირად დე განსვენების სახლად იყოს განკეთებული“. წარწერის ამოსაკვით იართებდა ნახმარა სატყვის და ხელკვერი.

მენუს დროს ბაიანს წარმატებით ებრძოდა სამხრეთით ასურეთს, დასავლეთით ამარცხებდა ხეთლებს და მათ ციხე-სიმაგრეებს ართმევდა, ხოლო ჩრდილოეთით მისი საზღვრები ალაგიონის და გოქის ტბის ხაზს აღწევდა.

⸎	⸏	⸏⸎	⸎⸏	⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎
⸎⸎	⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎
⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎
⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎
⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎	⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎⸎

მენუს ხანაში დაწყებული ბაიანს წარმატება შემდეგში კიდევ უფრო თვალსაჩინო მიეჩნა. ბაიანს სამეფო მოკლე ხანში მსხვილ პოლიტიკურ ერთეულად გადაიქცა. მისი საზღვრები ხშირად მტკვრის აუზამდე მიდიოდა. ასურეთი და სხვა იმ დროის სახელმწიფოები მუერით შესკვირდნენ ბაიანსს გაძლიერებას.

### ხალღური ლუზმული წერის ნიშნების ნაწილი: ასოები, სიტყვის მარცვლები და დიფტონგები

ამ დროს მეზობლებისათვის სასაღარო შეიქმნა ბაიანსს სიმდიდრე, ერთ-ერთი ასურული წარწერა (714 წ. ქ. ქ.) მოგვიჩვენებს ასურელების მიერ ბაიანსს ერთ ტაძრიდან გაზიარებული საუნჯის შესახებ. იქ მრავალ ოქროს, ვერცხლის, ბრინჯაოს და სპილენძის ნივთები შორის დასახელებულია: 6 ოქროს მრგვალი ფარი, რომლებიც ტაძრის კედლებზე ჰქიდახლულა და ელვარებით თვალს სჭირად მხანველებს; 12 ვერცხლის ფარი; ოქროს ბოქლომები; ოქროს გასაღები; ოქროს ხმლები; ოქროს შუბები; 33 ვერცხლის ეტლი; 394 ვერცხლის ჭურჭელი; 139 სილოს ძვლის ვერცხის; სილოს ძვლის ტახტი და მრავალი ბრინჯაოს ქანდაკება. ერთ ქანდაკებას ხალღური წარწერა ჰქონია: „ორი ცხენის და სამარაი ეტ-

4) ლითონის დამუშავების ტექნიკა. ამ უკანასკნელს შესახებ ფიქრობდა, რომ ლითონის დამუშავება ასურულმა ცი ხალღეულებიდან უნდა ჰქონდეთ ნასწავლი.

ამით ვარდა ხალღეულებმა ჩვენ დავიტყვეს ვასოცარი რომინოზარი ქანდაკებები ვეშაბები, რომლებიც მათ ღვთაებებს ანსახიერებენ ზ „პულუჯები“ (ხალღურად) —ქვის სვეტები, რომლებზედაც მოცემულია მდიდარი ისტორიული შინაარსი ლურსმული წარწერები. ეს უკანასკნელი თავისი შინაშენლობით არ ჩამოუვარდება ცნობად „ტელ-ამარის წერილებს“ და ბოლათკიონის არქივს (ნხ-„დროშა“, № 5, ხეთური ბარელეფი).

წარწერაში მოხსენებული მენუს სახელგანთქმული ისტორიული პირია, რომელიც ჩვენს წელთაღრიცხვის წინა დ მე-IX-ე საუკუნის ბოლოს და მე-VIII-ე

საუკუნის პირველ მეოთხედში (810-778 წწ.) მოღვაწეობდა. იგი იყო მეფე იმ ქვეყნისა, რომელიც ასურელები ჯერ ნაირს და შემდეგ ურართუს უწოდებდნენ (ურართუს უდრის დაბალების წინა არარათის და ჰეროდოტეს - ალაროდოის). ამ ქვეყნის მოსახლეობა თავის მიწა-წყალს ბაიანსს ეძახდა და თავის თავს ხალღეულებს და ბაიანელებს. ხალღების სამეფო ვანის ტბის ვარშემო და ეურატის და ტიგროსის სათავეების ჩრდილოეთით იღვა.



სურების და ხალღეულების ბრძოლა XIII ს. ქ. ქ. დამარცხებული არიან ხალღეულები

მენუს ცნობილია ისტორიაში, როგორც ბაიანის ცალკე სამთაროების გამაერთიანებელი და ცენტრალური მმართველობის შემოღებელი. მის დროს ბაიანში აგებულია შესანიშნავი სასახლეები, გაყვანილია სარწყავი არხები,

ლის შემწყობით —ურართუს სამეფო საკუთარი ხელით დავიბრუნე“. პოლიტიკურად ძლიერმა ხალღეულებმა კულტურული ძეგლების შექმნა შესძლეს. ის, რაც მათ შემოქმედებაში ორიენტირების იერს ატარებს, ოთხი ხაზით მუდგანდება: 1) საკვირის ნაგებობანი კლდეებში (სახსლგ-დარბაზები, საქულბაქები, ციხე-სიმაგრეები, წავარნი — შეადარე ჩვენში უფლოს-ციხე და ვარძია); 2) მენობები ეგრეთ წოდებულ

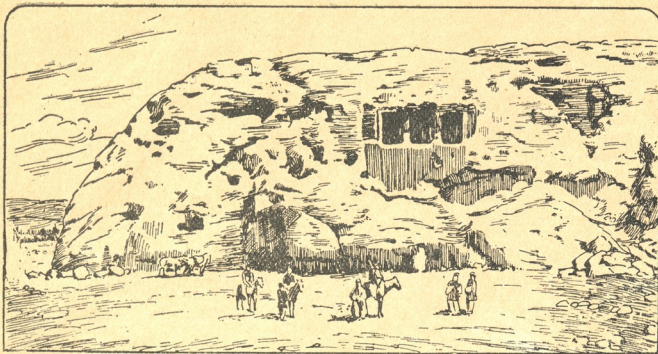
ასურულსაგან — ასურული მწერლობა სრულად და სწორად ვერ გამოხატავს ხალღურ ბერებს და სიტყვებს. ამ ნაკლის მიუხედავად ეს წარწერები ძვირფას მასალა მეცნიერებისათვის. წარწერები გვაწვდის ცნობებს არა მარტო ბაიანს შესახებ უშუალოდ, არამედ იმდროინდელ ამიერ-კავკასიის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ მდგომარეობის შესახებაც. ესევე წარწერები



უძვირფასესი მასალა ქალღმერთის შესასწავლად. კიდევ მეტი. თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ მეცნიერები ხალხურს ქართველურ ენებს უნათესავენ—წარწერები ამ მხრივაც მეტად საკულის-ბნობა შესადარებელი ობიექტია.

ლების ნათესაობა ხალხველ-ქართველებისს კი არ დაუბარდაპირდება, არამედ ამ უკანასკნელს უფრო შეიპყრება, რამდენადაც იგი საბოლოოდ დამტკიცდება.

ზემოთქმულის მიხედვით მკითხველი



ხალღური შენობა კლდეში.

მეცნიერების აზრით ხალღურის და ქართველური ენების ნათესაობა ამ ენების ფონეტიკაში, ეთიმოლოგიაში და ლექსიკაში აშკარაა. კერძოდ ამტკიცებენ, რომ ხალღურს შემოუნახავს ისეთი სიტყვითურად დიდად მნიშვნელოვანი ქართული ტერმინი, როგორცაა ერის-თავი. ხალღურში იგი გვხვდება „ერ-ტაუ“ და „ერ-ტა“-ს სიტყვების სახით, სადაც ეს სიტყვები ხალხის უფროსს, ჯარის უფროსს აღნიშნავენ. სხვათა შორის ბოლო დროს გონებამახვილობით გამოკვლეული იყო, რომ ქართულად უძველეს ხანაში მეს „არდი“ უნდა რქებოდა. ხალღურშიც „არდი“—„არდინი“ მზის ღვთაებას ეწოდება. უნდა ვიფიქროთ, რომ ქართული „არდი“-მზის და ხალღური „არდი“-„არდინის“ შეხვედრა, თუნდაც „არდის“ იდვობა „ბარ“-„პარ“-ად იყოს წყაიხული, შემთხვევითი არ არის.

ადვილად მიხვდება, თუ რამდენად მნიშვნელოვანი მასალაა, სხვა ამგვარ მასალებთან ერთად, ის ხალღური ქვა-წარწერა, რომლის აღწერით ჩვენ ეს წერილი დაიწყო. საქართველოს მუზეუმს არა მარტო ეს ერთი, არამედ კიდევ 27 ხალღური ლურსმული წარწერა მოეპოვება, რომლებიც მომავალში გამოყენილი იქნება ფართო საზოგადოების საჩვენებლად.



ა. ქაზბაგის ძეგლი სოფ.

ქაზბაგში (თბ. მაზრა)

გ. ჩიბაია.

## ეგრეულ უღმერთთა წრა გნაჟაუი



ეგრეულ უღმერთთა წრის წევრების ერთი ჯგუფი.

ბანძაში მცხოვრებ ეგრეულთა ნაწილმა ნათლად შევიგნო, რომ სარწმუნოება არის იარაღი, რომლის საშუალებით ხუცები, ხანძები და ხოჯები ხალხს ატყუებენ, მონობაში და სიბნელეში ჰყავთ, რომ უკეთ ყვლიდნ. ეგრეულთა ამ ჯგუფმა დაარსა უღმერთთა წრე, რომელშიც 22 კაცი შევიდა. ისინი არ უქმობენ შაბათს, სისტემატიურად მეცადინეობენ, რომ თავიანთი კულტურული დონე ამაღლონ. იმედს უნდა ვიქონიოთ, რომ მათ მაგალითს სხვა უხუცეების ეგრეულებიც მიმაძევენ.



შენობა კლდეში



# ს ე მ ნ ა თ ვ ე მ ვ ე ზ ი თ

(თბილისის გზა-მუხვთა სკოლა)

## ანანტასია კაივაშვილი



ადამიანისათვის დიდ სატანჯველს წარმოადგენს ყრუ-მუნჯობა და სმენის დაკარგვა. ამ ნაკლს იწვევს სხვადასხვა ავადმყოფობა, მაგალითად: ყელ-პირებმა, ყითლა, ყველითა, გრილი, ციება, სიფილითა და სხვა ყრუ მუნჯობა სმირად შთანთქამავლობითა, სმენის დაკარგვა (დაყრუება) ერთი მხრივ ირგანილულია—ეს მან როდისაც დაზარალებულია იყისი ან და ყურის რომელიმე ნაწილი, მეორე მხრივ, ყრუ-მუნჯობას იწვევს სხვადასხვა ავადმყოფობაც, აქვე შეიძლება აღვნიშნოთ, თუ რა დიდაა ყრუ-მუნჯობის პროცესი, თუ შუღლებულთა შორის ნათესაური კავშირი არსებობს. პაროქსორ რაუსს და ლაგოესკის გამოკვლიებით ყრუ-მუნჯობა შესულდება იძლევა ბავშვთა ყრუ-მუნჯობა.

ამ მეთოდმა ნიდავად ჰქოვა რუსეთში რევოლუციის შემდეგ, მას უწოდებენ მალიში მეთოდს. მალიში მასწავლებელად იყო გერმანიაში 30 წელი. ის შრომობდა ოლოკოვ პროცესულად, იგი თ ორჯულად.

პირველად მან შემოიღო სიტყვით მეთოდი, თუ აქამდე ყრუ-მუნჯე, თუ ბგერით და მარცხის საშუალებით წყობიანიდნენ სიტყვას, დღეს ამ ძველ მეთოდს ამოკარგა მთელი სიტყვითი ანუ სინტაქსური მეთოდი. ამ ულავი არა აქვს არაიზარ ბგერის მეთოდს. ყრუ-მუნჯე ბავშვს აძლევენ მთელ სიტყვას, მთლიანად რასაკერძოვლია, აქაც მნიშვნელობა აქვს ერთგვარ სიტყვას პირველად ყრუ-მუნჯე გამოიყენებულად ძველად ტურების ბგერებიდან შემდგომი სიტყვა (მ, პ, ბ, რადავან ეს ბგერები უფრო ადვილად შესათვისებელია თვლიან, მასთან ერთად ყრველ თანხმეც ასო უნდა მისდევს ხმოვან ასო, რადგან ხმოვანი ასო გამოისახებულად უფრო ადვილია, რადგან ყრუ-მუნჯე მკათეთი შეთვისებს მგვარ სიტყვებს, შემდეგ შეიძლება სხვადასხვა წყობით სიტყვების თიკება.



მოწაფე ცდილობს გაიმეოროს თვლით გაგონილი სმენი



ხელმძღვანელი ასწავლის სმენის თვლებით

მალიში მეთოდით მუშაობა დიდ ნაყოფს იძლევა, რადგან მისი საშუალებებით ბავშვები ერთი წლის განმავლობაში იძენენ იმეებს, რამდენსაც სა-მოთ წელში იძენდნენ ბგერით მეთოდით.

განსაკუთრებით კარგ შედეგს იძლევა ეს მეთოდი იმ შერჩობებში, თუ ავადმყოფობის შემდეგ სმენა დეკარგულია მრავალწლოვანი უკანონო უკან გამომწვევითა და უკანადაცხელი არაჩვეულებრივ სიჩაბით იყენებენ ტურების ყრუ-მუნჯე მოძრაობას და ხშირ დეცეც კი მიხედვით, თუ წინასწარ არ იცო, რომ თვეში მოზააყ ყრუ არის.

1927 წ. მივიღე ყრუ-მუნჯობა ინსტიტუტში—მოსკოვში და კარებთან დამსვენა 10—17 წელი. მე შევიკეთებ—იქ იყო თუ არა პროფესორი. მან მშვენიერად მიპასუხა და მინაცოლა კიდევ პროფესორის კანდიდატად. მე იქი არ შემეპარია გლოთან ნორმალურ სმენა და მეტყველებაში. ცხოვრებდა ერთ საღამოს ამავე ქალს მიგართე კითხვით, მან მასხის მაგიერ ხელი დამიჭირა, წამ ყვანა მინათვლიან და დამიყვანა ტურებზე ცერა. აქ, რასაკერძოვლია, მიხედვით, რომ იგი ყრუ იყო და მხოლოდ ტურების მოძრაობით იგებდა ჩემს საპარას. ი. ი. სმენითი ანალიზატორი შეცდომით ჰქონდა მხედველობაში ანალიზატორით.



ყრუ-მუნჯები თამაშობენ ქადრას

მოსკოვში ყრუ-მუნჯობა ინსტიტუტთან სამი წიხითა, რაც დაარსის კლუბი „ტურჩებუ ჩაბი კითხისა“. ამ კლუბში თავი აქვს მთავრობის დაყრუებულთა ზედასხვა ავადმყოფობის ნიდავზე ანდა ნერვიული სისტემის შერყევის ნიდავზე. აქ ნახათ: მასხობის, მხატვრობა, პროფესორი, მასწავლებელი და სხვა. ამ კლუბს ეწოდება პროფ. რაუსს სახელითი კლუბი. კლუბის წევრები დაყოფილი არიან ჯგუფებათ: უმცროსი, საშუალო და უფროსი. მათ ავარჯუნებენ საკვალეთი მასწავლებლები. ექვს თვეში სმენა თიკებულნი უკვე კარვად კითხულბენ ტურებზე.

ორგანოს შესვლის მხედველობითი ორგანოთი. ტურჩებუ კითხვითი მეთოდს უფრო დიდი ფედვრა მაშინ მოაქვს, როცა დაყოფილთა შენაოჩუნებული აქვს ნორმალური მეტყველება. რამდენიმე წლის შემდეგ მეტყველება ირღვევა რადგან სმენითი ორგანო მოკლებულია კანტროლს.

ა. კაივაშვილი.

ბის 4,5 პროც. დიდაა ყრუ-მუნჯობა პროცენტით მხოლოდ დიდი მშობლებია, ნერვიული ავადმყოფობა და აგრეთვე იმ მშობლების შვილებს შორის, რომელთა მასავი დიდი ანანტასია კაივაშვილია.

სიორუსის მოსვლეს მუნჯობაც, თუ ბავშვს არ ესმის დაბავბითივე, ის რასაკერძოვლია, პერ გამომიწვევებს მეტყველების შეჭარხიხის.

ყრუ-მუნჯობა შამოხალბობით ვერცდიდება არამც თუ შეიძლება არამცდ შვილისშვილებზედაც.

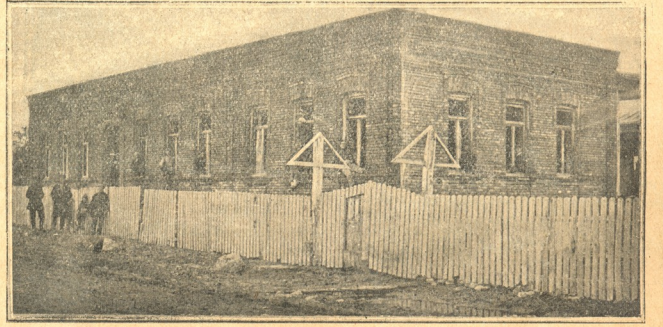
შეცნობითა მთელი რიგი ცდებია, რომართული სმენის აღდგენისკენ, ჯერ-ჯერობით პრობლემატურია. ორი, სამი წელია, რაც დიდ



სკოლის მოწაფენი უკრავენ საყვირს. უკან მჯდომნი ცდილობენ გაიგონონ სმენი.

სნასაცოა მოახდინა პროფ. სკრიცკის სასმენის აპარატმა, მაგრამ გარ ვეული შედეგები ჯერ აქვს აო გვექვს მეთიხელის თვს იტერესი მოკლებული არ იქნება აქვე აღვნიშნოთ, რომ სმენის განვითარება შესაძლებელია, თუ სმენა ცოტაოდენ მაინც შეჩინილია.

ყრუ-მუნჯთ სმენი ანალიზატორი ყრუბები) შეცვლილი აქვთ მხედველობითი ანალიზატორით თვალბებით. მათ ახალი მეთოდის საშუალებით შესწავლილი აქვთ ტურების ან გნის მოძრაობა. ამ მეთოდით საშუალებით ყრუ-მუნჯები იგებენ ან კითხულბებენ სიტყვებს, ფრაზებს და რთულ ხარუბს ისეთივე სიტყვით, როგორც ჩვენ ვისმენთ ყრუვადივე ხარს.



ბ. ძნელადის სახელობის სკოლის შენობა ხაშურში



# ჯანმრთელობის სამჯედლოში



## თბილისის ღამის სანატორიუმი

### სანდრო თბილისელი

საათისსისარი განუწყვეტლივ წინ მიიწევს. ნახევარი, მეოთხედი საათი კიდევ და ქილაქის ყველა კუთხეში, ცენტრსა და გარეუბნებში, თითქოს ერთი-

უზრუნველყოფის პირობებში — ასეთი ავადმყოფებისათვის საუკეთესო და საიმედო გზას ჯანმრთელობისაკენ ღამის სანატორიუმი წარმოადგენს.

პატარა ოთახში, რომელიც ორად არის გატვირთული, მოწყობილია თავისებური „გასაწმენდელი“, რომლის უქანაქსნელი საზღვარი წყლის აბაზანაა.

სამუშაო ტანსაცმელთან ერთად ამ საზღვარს აქეთ რჩება სანატორიუმის პირველი პარტის — 24 კაცის — მოძრავი, მღელვარე ყოველდღიური ცხოვრება.

მუშები ისვენებენ განუწყვეტელი საექიმო კონტროლისა და გამლიერებული კვების პირობებში. ოთახები სუფთა და ხაივლია, მწვანით სასუნთქი მწვანე ფოთლებით დაფარულია მუშაბანდიან სასადილოს ჭერი, მაგიდებზე დადგმულია ყვავილების ქოთნები, პალკები... ყოველივე ეს ამ სადგომს თავისებურ საზამთრო ბაღად აქცევს. სინათლე და მწვანე ფერი თვალს ახარებს.

ხუთის ნახევარზე სანატორიუმში მყოფ-

ფეხპირკეთით დაიარება — დასვენება ჯანმრთელობის გაუმჯობესების აუცილებელი პირობაა.

ჩაი, ვახშამი და საუზმე კვერცხებით, ყველით, კარაქით და რძით საუსტხოვოდ



ფოტო-კოფანის  
**ლექციაზე.**

ერთმანეთის გამოჯობებებით, ახმაურდებიან ქარხნების საყვირებით.

ღღის სამი საათია. ჩერდებიან მოტორები, ხრიალით და ჯახუნით სწყვეტენ მოძრაობას ჩარხები.

იქ, სადაც მეორე ყველა არ მუშაობს, მეორე დღიამდე ყველაფერი წყნარდება.

ჭურჭები, დიდი ქილაქის ახმაურებული ჭურჭები ამ საათიდან ახალი ხალხით ივსება. ხუთით გაობილი ტანისამოსით, გამკვარტლული ტანით, მუშები მიემურობიან ქილაქის სანაბრო ობიექტისაკენ, იხურჯობითა და სიცილით იკაიებენ აღვილებს ტრამეაში.

როდესაც ქარხნებში მუშაობა სწყდება, ჩაღდება მუშაობა ადამიანის სარემონტო სახელსწრწოში — ღამის სანატორიუმში.

თუ საბჭოთა კავშირის ცენტრალური ადგილებისათვის ღამის სანატორიუმები ჩვეულებრივ მოვლენად გადაიქცნენ, თუ მხოლოდ მოსკოვში 25 ასეთი სანატორიუმი ითვლება, ჩვენთვის სანატორიუმის ასეთი სახე ახალი საქმეა, რომელსაც ერთ თვეზე ცოტა მეტი შეუძრულდა.

საფაბრიკო-საქარხნო საწარმოთა მუშებისა და მუშა-ქალების უდიდეს მასაში ბევრის ჯანმრთელობა შერყვლია. დაქანცვა, ნერვსტენია, ტუბერკულოზისადმი განწყობილება — ყოველივე ეს საკმაო არ არის მუშაობის სავსებით შესაწყვეტად, მაგრამ ამავე დროს ეს ნიშნები საშიშარნი არიან იმ მხრივ, რომ შესაძლებელია მათი გადაქცევა მძიმე ფორმის დაავადებად.

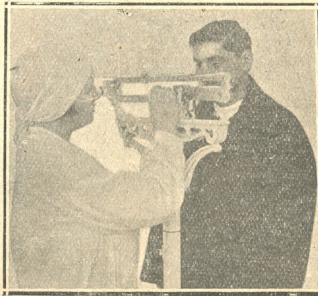
ესლანდელი სამინაო კრიზისის დროს, ნაწილობრივ არასაკმაო მატერიალური



ფოტო-კოფანის  
**ვინ ნარღს თამაშობს ან გაჯეთს კიოხულობს.**



ფოტო-კოფანის  
**თითქული თაკიავჯარღ იხკნებხს: ან კრღევ როიაღწე უკრავხ.**



ფოტო-კოფანის  
**წონაში მატულობს ყველა.**

ფენი ლეხულობენ სამი თავიდან შემდგარ ნოყიერ სადილს, ამას მოჰყვება მოკლე ხნის დასვენება და... მკვდარი საათი. სძინავთ 7 საათამდე, ან ხნის განმავლობაში მოსამსახურე პერსონალი



ფოტო-კოფანის  
**სადილობენ.**

ამაგრებს ჯანმრთელობას. კვებას, კალორიების განსაზღვრული რაოდენობის მიღებას, სანატორიუმში ძირითად ყურადღებას აქცევენ.

ხოლო დანარჩენ დროს სანატორიუმში მყოფნი ატარებენ დასვენებულთა ხალისიანი ცხოვრებით. დასასვენებლად აქ არის ჟურნალები, გაზეთები, სითამაშოები, როიალი და რადიო — ერთადერთი კავშირი „ცოცხალ“ ქვეყანასთან სახლს ეკუთვნის.

დასაძინებელი ოთახი სამია, რომლებშია

შიაც მხოლოდ 25 კაცი ეტევა. ეს ცოტაა... აქ დასვენების სასრველთა რიცხვი დღითი-დღე მატულობს, ვინაიდან მკურნალობის ასეთი მეთოდის შედეგები ყველასთვის თვალსაჩინოა.

ყველა ავადმყოფს ემატება წონა. ზოგს 4 კვირაში 3—4 კილოგრამი ემატება.

ათ საათისათვის სანატორიუმი უკვე მიწვნარებულთა. სძინავთ ნახევარად ღია ღანჯრებთან, რომ პირველ საყვირზედღე გაიღვიძონ და საშუაოდ წავიდნენ.

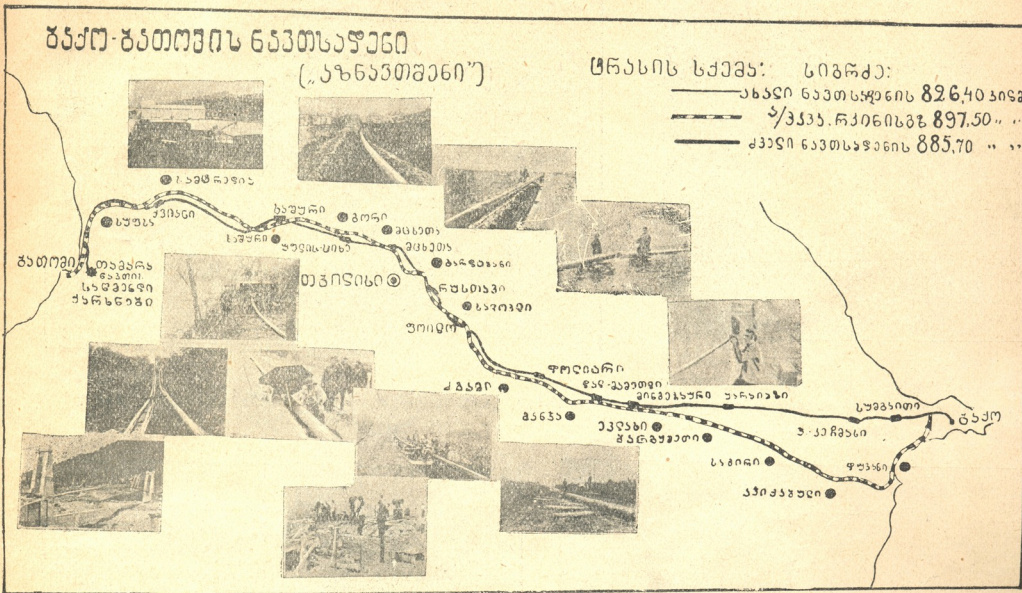
საყვირიდან საყვირამდე მუშაობს ეს ჯანმრთელობის სამქედლო და დღითი-დღე ამაგრებს მუშის ჯანმრთელობას, წარმოებას და ოჯახს უბრუნებს ჯანსაღ ადამიანს.

**სანდრო თბილესელი.**



# ზღვიღან ფლვანა

## ბაქო-ბათუმის ნავთსადენი



შენახის სქემა: სიგრძე:

ახალი ნავთსადენი	826,40 კმ
ქვეყნის რეზერვები	897,50 "
ძველი ნავთსადენი	885,70 "

„ნავთის საკითხი—სასიცოცხლო საკითხია, ვინაიდან იმაზე, თუ ვის ექნება მტერი ნავი, დამოკიდებულია, თუ ვინ იქნება მბრძანებელი მომავალ ომში. იმაზე, თუ ვის ექნება მტერი ნავი, დამოკიდებულია, თუ ვინ იქნება მსოფლიო მოწვევითა და ევროპის მბრძანებელი.“— ასე დაახასიათა მოთხოვნები პარტიკულარზე ნავთის როლი ამ სტალინმა.

ამ დახასიათებაში ორტის თემა გადაჭარბება არ არის ნავთი ამოწმების არა მარტო მოტორებს, არ მად სავარყო პოლიტიკის მ.ძ.რადიებილიცა. უკიდვს იმპერიალისტურ სახელმწიფოთა მთელი უსაზღვრო ათეული წლების სავარყო პოლიტიკა ნავთითა და ბუნებითაა გაფლენილი.

საბჭოთა კავშირის მუშების და გლეხებისათვის ნავთი არის არა მარტო ისეთი პოლიტიკური, რომელიც სასიცოცხლო როლის თანამოსი ჩვენი მოწვევების აღდგენისა და შემდგომი გაფართოების საქმეში, არამედ საგარეო პოლიტიკის მნიშვნელოვან ფაქტორიც, რომლის საშუალებით ჩვენ არა ერთი და ორი მილიონ სულთი ინტრიგებს ჩავეჭვუშვს.

ნავთის მოწვევების ნაკითხიანობა და საბჭოთა ნავთის პროდუქტების გასაღების მონაპოლია დღემდე ჰყვებათ მსოფლიო კაპიტალისტურ ჯგუფების სიძულვილსა და მტრობას პირველ მუშურ-გლეხური რესპუბლიკისადმი. ეს მტრობა და სიძულვილი და დაკარგულ ნავთის სიმდიდრეთა დაბრუნების სურვილი ხოვავს იმეთ ავანტიურისტულ ამბივებს აღდგენილ და ბაქოს ნავთის ყოფილ ბაზო-პატრონებს, რომელიც არის თავდასხმა არსებულ, ინგლის-საბჭოთა კავშირის ურთიერთობის გაწვევითა სხვ. ენდა უფრო სასტიკი გაღრმავდება, რომ ჯერონს ხიკის და ჩემბერლენის დიქტონიანის ნება-შეუღლით ასრულდებნენ, რაცა საბჭოთა წარმომადგენლობა გაოსიტებნენ ორდინიდან.

მაგრამ დღეს იგივე დეტერმინიტი იძულებული დამთხოვნი წყვილს და შეთანხმება დასაბოლოა ნავთის გასაღებელ ორგანიზაციებთან, საბჭოთა ნავთის მოწვევითა და შეუღლით ადგილი მსოფლიო ბაზარს ცნობა და უსაფრთხო დიპლომატიკა. ეს განპარტულება უმთავრესად უნდა მიუყვოდნო მხოლოდ ნიან მუშათა არმიის და ტენზიურ პერსონალს, რომელიც უფავალიკებით იბრების ნავთის ძრეუ-

ვითობის აღდგენის დონტზე და მიაღწია ისეთ შედეგებს, რომ გაცივდებნენ მოჭყვს უფრო მტერი ტენზიურ-ფინანსიური საშუალებებისა და კაპიტალიზმის მქონე ნავთის მოწვევითა წრეები.

მ წლის წინათ, ცნობილი ინგლისელი ნავთის მოწვევითა ლესლო ურკვარტო, რომელიც რუსეთის მუშებმა და გლეხმა ხელი აღდგინეს თავის საწარმებზე, კომბინირი, ლე რძალანად ამტკიცებდა, რომ ჩვენს ნავთის მოწვევითა გაჩანავა ბო მოვლი.

„რუსეთის ნავთის სარწეოები ისეთ შდგომარობაში იმყოფება, რომ დიდი ხნით უშუქლებელა ნავთის რაიმე ექსპორტი ნავთის მოპოვების ასაკყვად 1917 წლის დაბალ დონეზე, საჭირო იქნება ხელი ახალი კაბეროლების ამოსაღობა. ეს მოითხოვს ხარჯს, როდელიც მე არ შემიღია გ წესასალო ხალხს, ვიდრე 20 000 000 გრანკაქა (ტერლინგით (გ. ი. 200 000 000 მანეთი). სარწეოების ძელ მდგომარობაში (რსაცხვად საჭირო ხარჯები ხომ სხვა. მრავლ წლებში განმავლობაში რუსეთი იქნება ნავთის იმპორტიორი და არა ექსპორტიორი.“

მაგარი სინამდვილე საშინლად დსცინა ლესლო ურკვარტს.

ჩვენმა „სატიციემლმა“ მტერმა თავის „ანაკროზის“ მიხედვით 6 გაუშვა ინტუიზმში ნავთის მოწვევით მის პატრონად გამხარ მუშეის, რამაც გადალახა ფინანსიური და ტენზიური დარბრკლებები.

მოწვევითი ზოგჯერიტი ციფრები: 1917—28 წლის ბაქოს ნავთის პოლიტიკაში მიაღწია ომის წინდარდელ დონის 131 პროცენტს და 294,6 პროცენტს პირველი აღდგენითი წელსდონის (1921 წ.) შედრეული.

ბაქოს ნავთის ექსპორტი 1913 წელს უფრო და 914 000 ტონის, 1923—24 წელს—723,176 ტონის, 1926—27 წელს კი—2,728,000 ტონის.

ცნადი, რომ ნავთის პოლიტიკის ასეთი დიდი რაოდენობის გადახდა მოითხოვს ტრანსპორტის სათანადო მოწყობას. თუ მთედგომობაში მივლით, რომ ნავთის პროდუქტის ურტკის ნაწილი ბათუმის ნავთსადგურადნა გადის, მაშინ ცნად შეიქნება, რომ წლიურად ამ უზანებ უნდა მოწვეოს ყველაზე უფეთ ნავთის ტრანსპორტის საქმე. ნავთი პროდუქტების აღზიდ-

ვა მატარებლებით საერთოდ ძვირი ჯდება გარდა ამისა, ჩვენს პირობებში მთედგომობაში მისაღობა კვიცის ნაგრობება, რომ რკინის გზის ერთი ნაწილი შეუქმნებელი სდება ნორმალური სამგზავრო მიოსელოს, სხვადასხვა ტიპის თემის გადატანის და ნავთის პროდუქტების გადლიერებული გადაზიდვის უზრუნველყოფა.

ამიტომ არის, რომ „ახნავთსა“ ნავთის ექსპორტის შედგომი გაფართოების უზრუნველსაკყოფად, განსაკუთრებულ ყურადღება მიაცქია ნავთსადგენის მშენებლობა—ნავთის პროდუქტები მიღებით გადაქაჩავს იმ ადგილამდე, საიდანაც იგი გატანალი იქნება საექსპორტად ან განაწილდება შინაურ ბაზარზე, გარდა ძველი ნავთსადგენისა, რომელიცა ბაქოდა ბათუმში მიღობა და მუშენდობი ნავთის გასაკყვად. ამ ნავთსადგენის ერთი უბანი—ბათონ-ნაშურის შუა—უფედ დასარგლებული და 13 თებერლიდან დაიწყო მუშაობა. მეორე ნაწილი—ბაქოდა ხაშურამდე—სწარმება გადაიქმნებელი მუშაობა.

ვინაიდან ბათუმში ყწობა ნავთის გადამმუშავებელ ქარხნებია მთელი ჯგუფი, საჭირო აღორ არის უზინდ ნავთის გადაქაჩე ბაქოდა ბათუმში, ამიტომ ძველი ნავთსადგენი გადაკეთებული იქნება გაუწმენდელი ნავთის გადასაქაჩავად. საბოთნ მასალათა მთავარ სამმართველოს გვემით „ახნავთის“ სარწეოებზე 1932-33 წლის მოპოვებით უნდა იქნეს 13,350,000 ტონა ნავთი. ცნადია შესაყვრად გაიზარება ექსპორტიც და ორი რაიონდენი არ იქნება საჭირო პორტო და გადამამუშავებელი ნავთის გადასაქაჩავად. ამიტომ, ამ დროითის განხორბობა მესამე ნავთსადგენის გაყვანის დასრულება ბაქო-ბათუმის შორის. ამრადე, 1933 წლისათვის ბაქო-საპი ნავთსადგენი იქნება დაკვირვებული ბათუმთან. სამთედგომადენით წლიურად უზიდაუნდ სხვადასხვა ნავთსადგენი იქნება 4 მილიონი ტონა ნავთი.

როგორც ვხვდებით სინამდვილე ძლიერ შორის არის ლესლო ურკვარტის შავი წინასწარმეტკვეულებიდან.

საბჭოთა ნავთის, კერძოდ ბაქოს ნავთის მოწვევლობა, ურკვარტ დეტერმინიციის მბინ-ნავთის მოწვევდავით, შეუწერებლად იზრდება და ფართოვდება.



# რვენი ფოტო-ქრონიკა



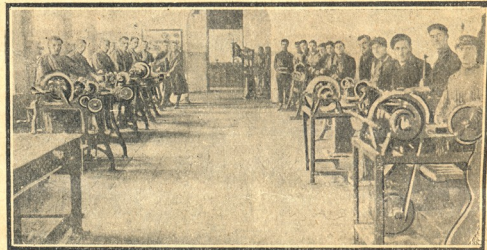
ფოტო—კოვანის  
ამხ. მ. თიკაშვილი ტრამეის მუშათა კრებაზე  
მოხსენებას აკეთებს სასამართლოს ორგანოე-  
ბის მუშაობის შესახებ.



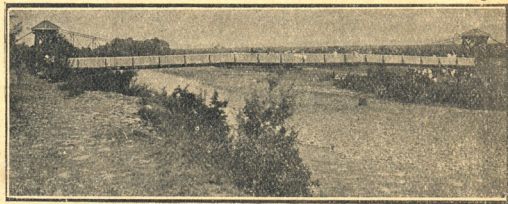
ფოტო—კოვანის  
ხას.-სამ. გადასახადის საკითხების განსახილველად მოწვეულ  
პირველი სრ. საქ. თათბირის მონაწილენი.



ფოტო—კოვანის  
ებრაელთა მიწოდმონწყუბ საზოგადოების პირველი  
კონფერენცია თბილისში.



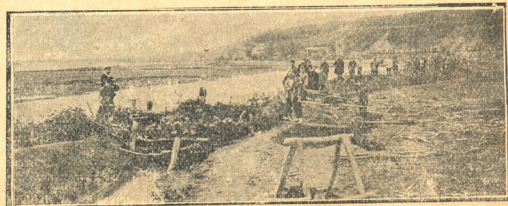
ქუთაისის ელექტრო-ტექნიკუმის სახელოსნო



ჯაბუკის ხიდი მდ. ხანის-წყალზე ბაღდათში. (ქუთ. მაზრა)



ფოტო—კოვანის  
თ. თბირი თესვის საკითხებზე მუშათა და გლ. ინპექციაში.



წყალდიდობის მოლოდინში. — მდ. ყვირილის ნაპირების  
გამაგრება ვარციხის მამულთან (ქუთ. მაზრა).





# ოუბოროი



## 306 ჩამოხვედა.



— ეს მეორე შემთხვევაა, რომ კედლის გაზეთი ჩამოხვია ვოლკამ!

— ალბად კიდევ ვერა რაუე ჩენი ადგილკომის მდიენის შესახებ!

## სამართლიანი უსანი

— შენი შეფასებით რამდენი ელირება ეს ახლად აგებული სახლი?

— ღირებულობით არაფერი არ ღირს, ხოლო ბევრი რომ დაჯდა, ეს კი გრცი!

## „გზა შეეშალა“

— მეზობელთ! თქენ ის ცოლი სახიზღრათ ოქცევი! ეს მეორეჯერაა ჩემს ცოლს მიუვარდა სამხარეულოში და თავი გაუტება!

— მეგრ მე რომელი დაწხლევვი სალარო ვარ... შე დალოცვილო!

## „სახელმწიფოს“ მოვლა უნდა.

რომის პაპამ, მას შემდეგ, რაც მისი საერო ხელისუფლება იცნო მუსოლინის მთავრობამ, აეროპლანი შეიძინა თავის „სახელმწიფოს“ სახლებრების დასაცად.



რომის პაპა: ღმერთი კია ჩემი შემწე, მაგრამ აეროპლანი ტყვიამურქვევით უფრო საიმედოა.

(„რაბ. გაზ.“)

## ემიგრაციაში

— რას შერევი, კაცო, რას ითელი მან ფენის თითებზე?

— საბჭოთა ხელისუფლების ყოველი წლის თავს ხელის თითებზე ვითვლიდი, მაგრამ ესლა ხელის თითები აღარ მყოფნის და ფენის თითებიც დავესაქე.

— ფენია თითებიც რომ გამოგლევე, მერე რალაზე დაითვლი?

— მეგრ კი შევერიდებდი ბოლშევიკებს. ოცი წლის ემიგრანტობის სტაჟიც მეყოფა.

ა. ბ.

## უტყუარი წინდახედულობა

— სალ მიხვალ მიხო!

— აღმსკაში მიხალ, ჩენს მიწის კომსინას ტრაქტორი მინდა ვთხოვო!

— ჯერ ხომ აღრვა მიწის ხე ა?

— აღრვა, მაგრამ სანამ მე ანვეტას შევეგებდე ტრაქტორის მიაკლებათ მიწის ბენის დროც მოვა!

—

## „თვითკრიტიკა“

კრებამ ჳრთხმად აირჩია საბჭოს თავმჯდომარეთ ძველი თავმჯდომარე ივაჯ ვიგაურო.

— არა, ახმანაგებო,—განაცხადა ვიგაურმა,—მეყო, რაც შარშან პეტრე მინდიაშვილმა მლამძღა და მაკრტიკა, ახლა თვითონ მინდა-შეილი ავირიოთი, რომ ახლა მე გლანძღო და ვაკრიტიკო. მეც კაცი ვარ და თავმჯდომარეობა მაქვს.

ა. ბ.

## აზრომოსხმევაზე

— აი, ახმანაგებო! თუ გინდათ, რომ მოსავალი კარგი და ბევრი იყოს ამიტოა აუცილებლად უნდა გაეცნოთ აგრონომიას!

— (ერთი მსმელთაგანი)—ჰმ! მამ აქაც ნაცნობობა ყოფილა საჭირო, ისე არაფერი კეთდება!

## „იზვიით დაწესებულება“

გლუბი შევიდა თბილისის ერთ-ერთ დაწესებულებაში უბრალო ცნობის მისაღებად. ეს იყო 16 მარტს, სრულ 12 საათზე, მიიღო ცნობა და პირველის 5 წუთი იყო, რომ დაწესებულებიდან გამოვიდა.

თქვენ, ალბად, ვაგვიკვირდებათ და იკითხათ: გლუბმა 5 წუთში როგორ მოახერხა ცნობის მიღება, მაგრამ აქ გასაკვირი არაფერია, თუ მედველობაში მიიღებთ, რომ გლუბმა ეს ცნობა, მართალია, პირველის 5 წუთზე მიიღო, მაგრამ არა 16 მარტს, არამედ 26 მარტს.

ა. ბ.



მინდვრის სამუშაოები პოლონეთში.

(„კრან. ჳეწადა“)

## მუშაკრის „დაწინაურება“

— ამხ. მდივანო, კრევის დღის წესრიგში შეიტანე მუშაკრ კალმების დაწინაურების საკითხი.

— რა თანამდებობაზე გინდათ გადაიყვანოთ?

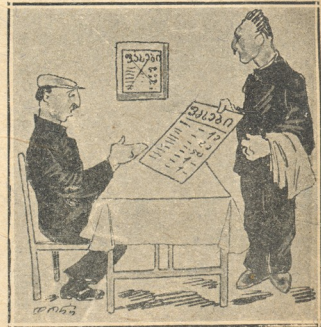
— ლაზარატორიის გამგეო!

— კი, მარა ის ვერ შესლებს ლაზარატორის გამდოლას, ჯერ ჩამოუტედელა.

— სულერთია, ოღონდ მე კი თავიდან მოვიშორო და მოვისვენო.

ა. ბ.

## სასადლოზი



— რა გაქეთ ახალი?

— ფასები, მოკალაქე!